

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYVÁRMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA

Az »Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egylet« hivatalos közlönye.
 Előfizetési ára: Egész évre 8 K. Negyedévre 2 K. Tanítóknak és jegyzőknek 6 K.
 Egy szám ára 16 fillér.

Az »Udvarhelyvármegyei Jegyzői Egylet« hivatalos közlönye.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal Árpád-utca 3. sz. — Megjelenik minden vasárnap
 Nyilattér soronként 50 fillér.

Haller János gróf.

Székelyudvarhely, április 4.

Haller János gróf Udvarhelyvármegye főispánja két évi kormányzása után az e héten tartott törvényhatósági közgyűlésben bejelentette lemondását. Lemondásának oka, mint ennek kifejezést adott, kizárólag egészségi állapotában leli indoklását, tehát olyan körülményben, melyen segíteni a vármegye közönségének erején felül áll. Őszinte rezignációval vesszük tehát tudomásul a nemes gróf szándokát, mert távozása éppen most, amikor a magyar politika olyan alakulatba jutott, melynek perspektívája beláthatatlan, mérhetetlen veszteséget jelent e vármegyére nézve.

Aki jelen volt a törvényhatósági bizottság közgyűlésén, aki hallotta ennek az élénk szemű, fehér haju férfinak nyilatkozatát, amidőn gyenge egészségére, öreg korára hivatkozva, könnyelt szemekkel búcsút vett e megye közönségétől, melynek érdekeit munkálni tekintette főfeladatának: annak lehetetlen volt nem elrészélyenülve gondolni arra a veszteségre, mely Udvarhelyvármegyét az ő távozásával sújtja. Mert ugy van az, hogy egy külön közéleti irány fűződik a távozó főispán nevéhez. Az, a mely nem annyira a pártpolitikában, de a társadalmi munkában, a megye érdekeinek előbbrevitelében keresi a babért; a melynek szélesebbkörű érvényesülésétől az egészséges anyagi gyarapodást, a nemzeti

irányu közművelődés teljes terfoglalását, az erkölcsök és jellemek nemesbülését várjuk. Belső ösztönből munkás volt, mint a kenyéret keresni kényszerült szürke polgár és hasznos, utakat, irányokat jelölő, törekvéseket ébresztő, mint minden kiváló ember.

Most két éve, hogy a vármegye élére állott és ezen idő alatt az alkotások egész láncolata fűződik nevéhez; olyan alkotásoké, melyek nem efemer jellegűek, hanem a melyek a vármegye életében határköveket képeznek. Az oklándi adóhivatal felállítás, a parajdi szolgabirodság régóta vajudó kérdésének dülőre juttatása, Székelyudvarhely Küküllő jobbparti részének a városhoz való bekapcsolása állami pénzen, a törvényszék elhelyezésének megoldása, a melylyel egyidejűleg a várost olcsó pénzen városházához is juttatta és még a kisebb-nagyobb alkotásoknak egész sorát említhetők itt fel, melyek mind-mind azt bizonyítják, hogy Haller János gróf, — jóllehet kormányzásának egy részét adott körülmények folytán e megye határán kívül is kellett élje, — e vármegye érdekeit szíven viselte, előrehaladását, boldogulását br gőv munkálta, melynek révén olyan alkotásokkal gazdagította e vármegyét, melyért az eléggé hálás neki nem lehet.

Amikor ide jött, zivatáros, beláthatatlanul nehéz idő feküdt meg a kedélyeket; a politika éles határt vont ember és ember közt és amikor szinte újból kellett mindent alkotnia,

az embereket kedvvel megtölteni, csillapítani a türelmetleneket, bátorítani az aggódókat, átmenetet teremteni, tervezni és kidolgozni, a vármegye közéletébe fellendülést vinni. És ezt Haller János gróf kedvvel, emberismerettel és szeretettel tette. A kormányváltozásból és választásokból visszamaradt keserűségek és torzalkodásokat eliminálta s ha fel is csapott egy pillanatra a szenvedelem lángja, a következő pillanatban már az önmérséklet lett ur a kedélyek felett és innen van aztán, hogy idejövetele után nem sokára egy törekvő, egymást megértő, áldozatrakész, egyéni érzékenységeit félretéve, becsületes munkára kész vármegye állott körülette, mely nem kereste az elválasztó vonalakat, nem vált rabulistává ortodox meggyőződésnek nevében, nem vált makacsul vallott dogmák farizeusává, hanem kezét fogott, mert tudatára ébredt, hogy csakis egységes erőből fakadó munkával jut a fejlődés feltételeinek birtokába. A legszűkebb érdekeket tudta helyes tapintattal egyeztetni. Az ellenzékkel kereste a megértés módját s ez politikai téren már a rend helyreállítását jelenté, mivel meggyőződése volt, miszerint a vezető osztály szerepét az biztosíthatja, ha nem kíván kizárólagos uralmat. Meggyőzte a pártokat, az embereket, hogy a kölcsönös tapintat, a politikai okosság és oportunizmus azok a fontos dolgok, melyek a megyei élet elengedhetetlen kellékei. Emberismerete, a becsületes őszinte törekvések megbecsülése biz-

A föld kora.

— A párisi „Figaro“ részére írta Alphonse Berget. —
 Fordította: *Ferencz Tivadár.*

Szemlélve a museum őslénytani osztályát és feltűnnek előttünk a roppant nagy, régelemult időkben élt állatok csontvázai, őstörzserüleg gondolunk az évszázadokra, amelyek az elmúlt időköt képviselik. Ha vasuton utazunk és látjuk a föld kérgének rétegsorozatát, amint azok a pályaut átvágása folytán szemünkbe ötlenek, hasonlóképen felmerül bennünk az a kérdés, vajjon mennyi időnek kellett elteltetnie, amíg a jelenlegi szilárd réteg, amelyen élünk, kialakult.

Erről beszélgettünk a minap, amikor egy hajón utaztunk a biszkáji tengerpart mentében: a hullámzó oceán egyszerű látványa, amelynek ritmikus hullámai, mint egy távoli zivatarnak közvetlen nyoma, a látóhatár legtávolabb partjáról hozzánk érkeztek, — figyelmünket természetesen a természet nagy problémáira terelték; a meredek sziklapart szakadásos tagozása felkeltette bennünk a kíváncsiságot, vajjon milyen korú lehet földünk?

Emlékezetünkbe kell hozni földünk keletkezését. Levált töredéke annak az ősi ködítőmégnek, amelyből később a nap alakult földünk lassanként kibúlt és összehúzódott; a légemű állapotból átalakult cseppfolyós testté, azután szilárd alakot öltött és ez a szilárdulás a föld felületén kezdődött, a belső tömeg megmaradt olvadó anyagnak, amely néha heves rázkódással utat tört magának a szilárd kérgen át, mint azt a tűzhányó-hegyek kitorései mutatják.

A megszilárdulás ezen pillanatában, amikor a föld „kérgé“ keletkezett, ez a felület kéreg magába zárta ezt az izzó lávátömeget; de a kéreg maga oly vékony volt mint egy tojás héja és tekintettel magának a tojásnak (földünknek) terfogatára, amely sokkal vastagabb volt mint maga a kéreg, hőmérséklete is akkora volt, hogy ott semminemű élet nem fejlődhetett. Csak későbbben, amikor a hőmérséklet leszállott 360 fok alá, a víz ottan megsűrűsödött, kezdetben forró állapotban, csepegett a kéreg minden repedésébe, hogy össze gyűljön és megeremthesse az oceánokat.

Már pedig az oceánok vize sósivű: a folyók, amelyek a szárazföld felületét végig barázdálják, valamennyien odafolytak és ott lerakják a különféle anyagokat, amelyek vízükben oldott állapotban vannak. Így meg lehet állapítani, kiszámítva a só mennyiségét, amelyet földünk valamennyi folyója évenként a tengerbe hord, hogy mennyi idő kellett, amíg az oceán vize megkapja jelenlegi sótartalmát, azaz átlag véve 35 gr. só egy liter vízben. Ennek a számításnak az eredménye, hogy *legalább százezer év* kellett, hogy a tengerek a jelenlegi sótartalmukhoz juthassanak. Ime az első szám, a *lehető legkisebb*, amely ezenkívül feljogosít minket kiszámítani a föld életének időtartamát attól a perctől kezdve, hogy a megszilárdult földkérgő, a légköri gőzök sűrűsödése létrehozta az oceánokat.

Nekünk azonban más meghatározó eszközök is vannak, amelyeket különféle természeti tönények vizsgálódásából kaptuk: a legtanulmányosabb egyike a „réteglarakodás“. Az ősközötteken kívül,

melyek közvetlen megszilárdulás után a föld elsődleges kérgét felépítették, azok a kőzetek, melyek a föld jelenlegi kérgét alkotják, rétegek lerakódásai után képződtek, t. i. egymásután törmelék lerakódásokból, melyeket a folyók raktak le; így magyarázhatók a csigák, kagylók rétegei, a megkövesedett tengeri állatok maradványai, amelyekre földünk felásatásakor akadunk és pedig nagyon távol mostani tengereink partjaitól.

A geológusok ezeknek a „réteglarakodásoknak“ vastagságát harmincezer méterre becsülik. Különböztet át állítják, hogy a körülmények szerint, legkevésbé háromszor, legfeljebb pedig huszezer év kell egy-egy méter vastagságú réteg leülepedéséhez: ilyen feltételek alapján, egy egyszerű számítás megmutatja nekünk, hogy a szóban forgó földfelület kialakulásához legalább *százezer millió és valószínűleg több ezer millió év* kellett. Érdekes, hogy a legkisebb szám, amely ezen rendszer szerint, százmillió év, — ez az eredmény ugyanaz, mint az, amelyet a tengerek sótartalmának vizsgálódásából nyertünk.

A természettanunk újabb vívmánya még megerősíti ezeket a számokat. Tudjuk, hogy milyen fáradságos munkának eredménye Becquerel Henriknek a radioaktivitás felfedezése. A radioaktiv testekből, mint az uraniumból, Curie-nek radiumjából, az actiniumból, a thoriumból kiárad, kiömlik egy különös „kisugárzás“, amelyet sikerült sűríteni. Ez a kisugárzás, amely nagyon figyelemre méltó jelenség és amely kétségtelenül nagy fordulatot jelent azon az uton, amely ben-

tosította a maga részére azt a nagy és előkelő tábor, mely őt munkájában támogatta, s most mélyen sajnálja távozását.

Haller János gróf egyénisége, fényes szellemi adománya, szavának megbízhatósága, érzelmeinek komolysága és nemessége, a tisztességes ellenfél megbecsülése: alkalmasak voltak arra, hogy bensőséget, hűséget és ragaszkodást vigyenek nemcsak a személyes viszonyba, de a közélet tevékenységébe is. Kormányzása alatt a közgyűlések szenvedelmek nélkül zajlottak le s egyetlen egyszer sem volt rá eset, — pedig az ellenzék szép számban volt minden egyes alkalommal képviselve, — hogy a viták ne koncilijás fogverekkel vivassanak meg. Ez bizonyítja, hogy az elégedetlenségi okokat sikerült eltüntetni s a közgyűlés termében azt a hangot honosítani meg, mely mindenképpen méltó egy törvényhatóság komolyságához és megbízhatóságához.

A békés fejlődés ezen korszakának hátravonálánál lehetetlenség nem gondolni rezignációval arra a testimoniumra, melyet Haller János gróf most elbucuzása alkalmával a megyére hagyott és a mely ebben foglalható össze: a békét ápolnunk kell, ha csak a rend, a fejlődés lerakott alapjait felborítani s a megyét a megindult fejlődési folyamaton megteríteni nem akarjuk.

Kétségtelen tény, hogy a vármegyében vannak titokban lappangó és kitörésre váró aknák, melyek a megye békéjét állandó veszedelemben tartják. Szükséges, hogy ezen imminens bajok elhárítására a vármegye minden lehető megtegyen. Ha nem szétfutó és széthúzó irányok ágaznak sokfelé, hanem egy közszellem ereje viszi az egész megyét egyfelé: a megye tekintélyének és megbecsülésének kivívására, úgy a hamu alatt lappangó parázs végleg elalszik, a zilált társadalmi

nünket az anyag egységének gondolatához vezet, — ez a kisugárzás átalakulhat heliummá.

Rutherford angol természettudós, ugyanaz, akinek a kisugárzás felfedezését köszönjük, egy remek kísérlettel megállapította, hogy egy bizonyos mennyiségű urániumból vagy thoriumból, mennyi helium sugárzik ki egy év alatt. Sir William Ramsay tanulmányozta a föld kérgéből nyerhető azon ásványokat, melyekből akár urániumot, akár thoriiumot lehet előállítani s meghatározta heliumtartalmukat; ezen kísérletekből kiindulva, Rutherford arra a következtetésre jutott, hogy *legkevesebb négyszázmillió évnél* kellett eltelni ezeknek az ásványoknak képződéséhez. Ez a szám hasonló időszakot jelent mint a megelőző számok.

Végre felemlitem, hogy a földön levő hegységek lejtői tényleges térfogatának kiszámítása mértéket ad arról a megszilárdulásról, amelyet a föld magva szenvedett. Ebből következtethető, hogy a föld, kezdettől fogva, térfogatának csaknem századrészével huzódott össze. Ha adva van a kibülesnek időtartama, ami ehhez a megszilárduláshoz szükséges, akkor körülbelül *kétszermillió évre* becsülhetjük azt az időt, ami ennek kialakulásához szükséges volt.

Igy tehát, mind ezek a számok megegyeznek abban, hogy földünknek jelenlegi kora körülbelül *ezermillió évre* tehető.

Most azt a kérdést feltehetjük, hogy mennyi idő marad meg fennmaradásához, mindenek előtt abból a szempontból, hogy azon élőlények tartózkodhassanak: erre megfelel Helmholtz, a kiváló német természettudós. A napnak, magának is, ki kell hűlni és összehúzódni. Hogy térfogata, jelenlegi térfogatának negyedrésze leszállyon, erre körülbelül tizenhét millió év kell; jóval ezen idő előtt, a földgömbnek hőmérséklete, nehezen fel-

élet, balfelfogás, türelmetlenség, kellő talajhiányában, véglegesen megsemmisül.

Haller János gróf a közdolgozók intézésében döntővé tette Deák kormányzati szellemét; azt a tanítást, hogy kormányozni az emberek erényeivel és jótulajdonságaival kell, nem pedig büneikkel és rossz tulajdonságaikat mozgósítva. Ez a tanítás kell hogy áthassa a vármegye minden jóra való fiát; akkor megértettük az ő intenczióit és eljutunk a megye népe szívének szeretetébe és megépítettük Haller János grófnak azt az emléket, mely az ő fajszeretetéét, kötelességtudását, alapos szakavatottságát s Udvarhely megye közönségének soha el nem muló háláját fogja hirdetni időtlen időnkig.

B. A.

BELFÖLD.

A városok segítése.

— Székelyudvarhelynek 17 ezer koronát adtak. —

A belügyminiszter a városok segélyezésére az 1912. évi állami költségvetésben előirányzott négy millió koronát kiutaltványozta. Ez összegből Székelyudvarhelynek 17 ezer korona jutott. Az erről szóló belügyminiszteri leirat a múlt szombaton érkezett meg.

Az államsegélyt a város elsősorban a tisztviselői illetmények kiegészítésére, a fennmaradó részt pedig a város korszerű fejlődését és a lakosság szellemi és anyagi jólétét előmozdítani beruházásokra (nyugdíjalap gyarapítása, közegészségügyi és közművelődési intézmények létesítésére és fejlesztésére) tartozik fordítani.

Az egész évi államsegély kiutalása örömmel töltheti el az elsősorban érdekelt tisztviselőket is, mert a kiutalás egyuttal azt jelenti, hogy rövid időn belül az államsegély és fizetésrendezésnek törvényben való szabályozására számíthatnak.

Az erre vonatkozó törvényjavaslat teljesen készen van, de a válságos politikai helyzet gá-

melegülve egy roskatag csillagtól, — zero fokra leszálly. Ennek következtében a földön levő életnek valószínű időtartama legfeljebb *hat millió évre* becsülhető.

Hat millió év! Hatvanezer évszázad! Mi fog akkor történni az emberi szellem hódító birodalmában? Milyen új erők lesznek felfedezve, — erők, amelyekről most fogalmunk sincs, amint husz évvel ezelőtt sejtelmünk sem volt a rádióaktivitásról és két századdal ezelőtt a villanyosságáról?

Hatvanezer évszázad! Mekkora csodadolgok megvalósulnak akkor utódaink által, akiket dicsegni fognak összes szellemi hódításukért, amelyeknek alapját tulajdonképpen mi raktuk le!

Magától értetődik, hogy ennek a korszaknak a végén földünk nem lesz többé lakható. De az emberi érznek, halhatatlan szellemi alkotásaiban, nem szakad vége: nem vagyunk képeknek elbinni, hogy Newtonnak, Laplace-nak, Pasteurnak, Beethovennek eszmegazdagsága megsemmisüljön.

Az ember már hozzászokik elhagyni a föld felületét, amelyen csak nemrég csuszott mászott: a léggömbnek egy százada, a léghajózásnak három éve, — három év, amely felér három évszázaddal, tekintve óriási haladását, amely szemünk előtt folyt le és amelynek alapján az ember feljogosítva érzi magát, minden félelem nélkül, neki menni a levegő meghódítására. Hozzászokva az ég megfigyeléséhez, gondolkodni fog és pedig a jövő századok haladásához mérten, hogy vannak világok, amelyek most keletkeznek és hogy kifejlődésükben lassan lassan egy alakulnak, hogy részére lakhatók lesznek. Ura akkor új erőknek, amelyeket majd felfedez, a térben felemelkedik, hogy kevésbé öreg bolygókra elszállítsa szellemének évszázados kincseit, amelyeknek további befogadását viseautasitani fogja kihűlt földgömbünk.

tolta annak a béterjesztését. Miután a jelenlegi kormány újból megbízott a kormányzással — nem kell a reményt feladni, hogy a városok még ebben az évben hozzájárulhatnának ehhez a fontos törvényalkotáshoz.

A belügyminiszter leirata ezeket mondja:

Miután a város háztartását terhelő összes folyó kiadásoknak a város saját bevételeiből és a pótdából való fedezéséről az 1912. évi költségvetési előirányzat rendén — az államsegély számavétele nélkül az 1886. XXII. t. cz. 123. §-a értelmében már gondoskodni kellett: a tisztviselői illetmények kiegészítése után az államsegélyből szabad rendelkezésre fennmaradó összeget a helyi viszony és szükségletek beható mérlegelése után oly közhasznú kiadásokra, illetőleg oly beruházások költségeinek fedezésére kellene fordítani, amelyek alkalmasok arra, hogy a város korszerű fejlődését és a lakosság szellemi és anyagi jólétét előmozdítsák. Ilyen közhasznú céluk gyanánt első sorban a nyugdíjalap gyarapítását, közegészségügyi és közművelődési intézmények létesítését és fejlesztését jelölöm meg.

Székelyudvarhely városnól az adott segély teljes egészében a tisztviselői fizetések pótlására lesz fordítva.

A király kívánságára.

Székelyudvarhely, ápril. 5.

Egy új momentum került a magyar politikába, mellyel eddig, úgy véltük, nem kell törődni, melyet ugyan gyakran a falra festettek, de fantómnak és árnyéknak tekintettek. Ezen a héten azonban megtudtuk, hogy ez a falra festett árnyék él és léleklük. Hogy ez a fantom árnyékezzel belenyulhat történelmünkbe: nem erőszakkal, fegyverrel, vérrel és vassal, hanem egy tollvonással, melyet egy öreg fejedelem szomorú mosollyal vet a papírra.

Az 1886. évi XVIII. törvénycikk értelmzéséről támadt kontroverzia belső lelkiismeretből összeütközés elé állította a királyt. Az ellentét oly intenzív hatást tett az aggasztán uralkodóra, hogy a válságból magára nézve kész volt levonni a legsúlyosabb konzekvenziát. Ez a fájdalmas lehetőség volt döntő hatással a kormány elhatározására, mellyel elejtette a rezolúciós ügyet, s ez állítja megvilágításba a kormány magatartását.

A póttartalékosok behívásának kérdése: nyílt és befejezetlen kérdés maradt. A király nem adta föl a maga álláspontját, de nem csorbitja a nemzet álláspontját sem. Erről ékeesen szól az a királyi kézirat a melyben ő felségének belső vívódása szól meg megkapó formában és teljes jóindulattal a magyar nemzet és a magyar alkotmány iránt.

A törvényhatóságok egyhangú demonstrációja a nemzet kétségtelen joga mellett, hogy törvényeit maga interpretálhassa, szükséges és okos kísérletnek tekintendő: hátha lesz hatása? S kiderült, hogy nincs hatása. Gyöngéek vagyunk és gyöngéeknek ismernek. Nem hederítettek rá a legünnepélyesebb manifesztációra, s nekünk nincs semmi hatalmunk arra, hogy más véleményre kényszerítsük őket. A kísérlet nem vált be, az erőpróba hátrányunkra ütött ki, tehát hagyjuk abba. Ezt a Khuen kormány megtette s mi ezt honoráljuk. Készséggel elismerjük, hogy áldozatot hozott. A hány ember benne érdekelve van, a hányan megtartották a pozíciójukat, annyian hoztak személyes áldozatot, meg kell azt becsülnünk.

A többség inkább dezavualja magát, — (mert ehhez nagyobb bátorság kell, mint kiállani és ostobán megkérdetni, hogy ki a legény a caárdában?) — semhogy huszta presztizsfeltételeiből és konzekvenziáiból belevigye az országot egy küzdelembe, melynek folyamán épp úgy alul kell maradnia, mint alul maradt a rezolúciós ügy első stádiumában.

„Mi sem áll tőlem távolabb, mint a nemzet alkotmányos jogainak csorbitása.”

„Ragaszkodom a... törvénycikkben ráruházott fejedelmi jogaimhoz.” Nem abszolút fe-

ségjogokról beszél, hanem alkotmányos, a nemzet által ráruházott jogokról.

„Uralkodói feladatommak csak akkor felelhetek meg, ha együttesen tölthetem be ezen kettős feladatomat.“ A kettős feladat pedig: tisztelőtlen tartani a nemzet alkotmányos jogait és sértetlenül fontartani alkotmányos fejedelmi jogait.

Ha a király, az Öreg magyar király mondja ezt, nekünk nincs más tennivalónk, mint azt elbigyülni és — hallgassunk. Ez az egyetlen bölcsesség.

KÖZIGAZGATÁS.

Partvédő munkálatok. Felsőlőrakos község kérelme alapján Sebesi János alispán felterjesztést tett a földművelésügyi miniszterhez, hogy a község részére az Olt folyón létesítendő partvédő munkálatokra segítyt adjon. Serényi gróf földművelésügyi minisztertől a napokban érkezett meg erre vonatkozólag a válasza, melyben tudatja, hogy felhatalmazta a brassói kulturmérnöki hivatalt, miszerint a 6750 koronába kerülő partvédelmi munkálatokat tárczája terhére, a rendelkezésére álló hiteltől, teljesítse.

Hivatalos órák a megyénél. Udvarhely megye törvényhatósági bizottsága a megyei központi hivatal hivatalos óráit április 1-től szeptember 15-ig délelőtt 7 órától déli 1 óráig állapította meg.

Elhagyott gyermekek tartásdíja. Udvarhely megye törvényhatósági bizottsága egy néhány község kérésére, tekintettel az évről-évre súlyos teherként a községekre nehezödő anyagi megerősítésére, amellyel — amugy is magas százaléku községi pótdadók mellett — az elhagyott gyermekek után fizetendő tartásdíjak megtérítése jár, elhatározta, hogy a községekre kirótt ilyenmű tartásdíjak a vagyoni helyzethez mért méltányos részének a visszatérítését az elhagyott gyermekek vármegyei segélyalapja terhére átvállalja.

Az egyes kérelmező községek, a tartásdíjak visszatérítése iránti igényének mértékét megállapították, hogy azok a községek, a melyek pótdadója: 40—50%-ig terjed, a kifizetett tartásdíj 60%-át, a melyek pótdadója 50—60%-ig terjed, a tartásdíj 70%-át, a melyek pótdadója 60—70%-ig terjed, a tartásdíj 80%-át, a melyek pótdadója 70—80%-ig terjed, a tartásdíj 90%-át és végül, a melyek pótdadója a 80%-ot meghaladja, az egész tartásdíj visszatérítését igényelhetik a segélyalapból.

Megállapított azonban, hogy az 1912. évre nyújtandó segélyezés a 10000 koronát nem haladhatja meg.

Jegyzetek a Székelyföldről.

Nagyobb lármával, több gőrgőttel még alig épült vasut, mint a koalíciós kormány székely körvasutja. Nem is közlekedési eszköznek készült, hanem nemzeti ajándéknak s ez már az építésnél meglátszott. Amikor bár csonkán, de átadták a forgalomnak, egy székely bonatyja, aki a balatonmenti büszke váromok egyikétől kölcsönözte nevét, igazán stilszerű beszédben köszöntötte az ünnepélyre leranduló „nagy“ államtitkárt, Szeberényit. Többek között felszólította, hogy a székelyvasut üzemvezetésénél már a külföldiekben is domborítsa ki a székely jeleget. A koalíciós napok nagy államtitkárában lakott annyi humor, hogy még ezt is megígérte. És bátran ígérhette is, mert a székely körvasut ugyancsak magán hordja a székely jellegét. Hogy többet ne említsünk, keresztül szeli az ország legnagyobb márványtelepeit, de a gazdag telepek ma is éppen úgy paragon hevernek, mint a vasutépítés előtt. Azaz rövid ideig reájuk irányult a közfigyelem, mert a vasuti töltéseket márványkaviccsal építették. És a drága vasut, a reklámvasut alig vitt fellelődni a vidékre. Azaz mégis. Éjszakánként mélyebbre ereszkedik a csillagos ég a székely

körvasut mentén, a hegyek oldalán, a keresztvölgyekben a fénypontok egész sora nyulad ki. Nem, itt nem ipartelepeket jeleznek a csillagos fénybe olvadó fénypontok, hanem favágotelepeket. A székely körvasut jelentősége főképen abban áll, hogy előmozdítja a székely erdők kipusztítását. Ipart nem teremt, ami természetes is, hogyha az előkészületeit vesszük tekintetbe. Mert a vasut, a helyi érdekeket szolgáló vasut csak úgy felel meg igazán céljainak, hogyha már a kezdeményezésnél belekapcsolódik a vidék sajátos érdekeibe.

Ilyen az átszelt vidék sajátos érdekeibe belékapcsolódó vasutnak ígérkezik a homoródvölgyi holyiérdekü vasut, amely már azért is nevezetes, mert a jelek szerint ez lesz az első egészséges alapon épülő székelyföldi viczinális. Ezt a vasutat azért építik, hogy az iparfejlesztés lehetőségét megteremtse és a félreeső völgy példát fog mutatni az egész Székelyföldnek.

A Homoródvölgy a székelyföld legérdekesebb pontjai közé tartozik. Csendes félreeső völgy, majdnem völgykalan, amelyben ma a földművelés, állattenyésztés és az erdőgazdaság a gazdasági élet alapja. A völgyet környező dombokról eltűntek az erdők és helyüket a mélyebb részeken fekvő szántóföldek, a magasabban fekvő részeken pedig a legelők foglalták el. Tul a völgyet szegélyező dombhátakon az erdők messze fekszenek a vasutól és ezért a fa ára helyszínen nagyon alacsony. Ha fakereskedő vásárolja meg az erdőt, úgy nagyon keveset fizet érte, de a drága fuvar miatt így is alig keres rajta, ha pedig a tulajdonos maga értékesíti fáját, akkor egész idejét a fuvarozás veszi el. Ezért a Homoródvölgyben állandó a stagnálás, a sajátos gazdasági élet nem adja meg a haladás feltételeit.

Pedig a Homoródvölgyének roppant kiaknázatlan természeti kincsei vannak. Az északi, északkeleti és északnyugati domb- és hegyvidék hatalmas vasérczelepeket rejt magában. A vasérczelepek mélyebben fekvő része szénasavas vasércz, a magasabb teleprezsetek barna és verevasércz alkotja. Ott, ahol a telepek a felszínre buknának el vannak mályva és pompás festékekanyagot szolgáltatnak. Ma még csak egyetlen kis gyár foglalkozik földfesték készítésével, a hargitaligeti Riemer-féle festékgyár. A vasérczket is egyetlen kohóműben dolgozzák fel, a szentkeresztbányai Lántzky-féle vasműben. Pedig ezekre a nagyértékű telepekre a virágzó vállalatok egész sora támaszkodhatnék és pedig különösen a mi vasérczben nem tulgazdag országunkban. A vasércztelepek szomszédságában mészkő- és márványtelepek vonulata húzódik. A becses nyersanyagból ma csak néhány kisebb tömböt szállítanak le nagyritkán a székelyudvarhelyi márvány és kőipari szakiskolába. De a legbecsesebb kincse a Homoródvölgynek a szén. A Székelyföld használható barnaszénben szegény, egyetlen szénbányája a köpeczi, csak gyenge lignitet termel, míg a homoródvölgyi barnaszén 5500 kalóriájú és így a szilvölgyivel versenylépes. Eddig csak néhány primitív kézfúrással és roszszul telepített rövid tárnával tárták fel, no meg a patak vize vájta magát néhány helyen a széntelepek közé.

Mindezek a természeti kincsek eddig paragon hevertek, mert a félreeső völgyben tulnagok voltak a szállítási nehézségek. Végre a széntelepek tulajdonosa, Schwartz Adolf sztergomai bányavállalkozó vette kezébe a vasut ügyét és Homoródalmából kiindulva helyiérdekü vasutat épít a völgybe, hogy paragon heverő szénterületen bányászatot létesíthessen. Vagyis a homoródvölgyi vasut azért épül, hogy egy létesítendő üzem megindítását lehetővé tegye és ezért az első egészséges alapokon nyugvó székelyvasutnak tekintjük. Ez a vasut fog példát nyújtani arra, hogyan lehet a természeti kincsekben gazdag, de gazdasági fejlődésében elmaradt Székelyföldön ipart teremteni.

P—g.

Tisztelettel felkérjük hátrálékos előfizetőinket, hogy esedékes díjaikat bekelteni sziveskedjenek.

Politika nélkül.

— Közgyűlés a megyeházán. Br. Daniel Gábor ünneplése. —

Székelyudvarhely, április 2.

Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága ma csendes, izgalomtól mentes közgyűlést tartott. Közül négy száz tárgy volt tárgysorozatra tűzve, melynek jórészetét községi számadások képezték, s így történhetett, hogy a közgyűlés két és fél óra alatt véget ért.

Sebesi János alispán indítványára a főispánt Daniel Lajos elnökletével Sándor Mózsa, Tamás Albert, Gagy Lajos, Dr. Nagy Samu, Daróczy Miklós biz. tagokból álló küldöttség hívta meg a gyűlésre. A törvényhatósági bizottság zajos ovációval fogadta a főispánt, ki a közgyűlést a következő beszéddel nyitotta meg:

(Az elnöki megnyitó)

Teikentes Törvényhatósági Közgyűlés! Szives és elfogulatlan támogatásukat egyben pedig fogatkozásaim iránti jóindulatú elnézésüket is kérve mély tisztelettel kijelentése mellett ezennel vármegyénk rendes tavaszi közgyűlését megnyitom.

Tekintetes Törvényhatósági Közgyűlés! Megnyitóm rendén első helyen alattvalói bódolattal kell megenlékezzenem Ó felsége koronás királyunk ama legmagasabb elhatározásáról, melylyel is csak a közel multban vármegyénknek kimagasló szülőttje, volt főkirálybirája hosszú évek során pedig főispánja id. Vargyasi Daniel Gábor ömeltóságának valamint törvényes utódainak hazafias érdemei, becsületes odaadó szolgálatai elismeréseként a magyar bárói méltóságot kegyeskedett adományozni.

Ezen ömeltósága hazafiai érdemeit jutalmazó magas királyi kitüntetés egyben kitüntetés a székelység a székely anyavármegyére is, mely megszentelt föld ringatta bölcsőjét a már ma 88 éves nemes aggastyánnak a ki is három évtizedet meghaladól magy hivatala s tisztségben szolgálta nemes vármegyénkben a közt.

Mint e vármegyének még ezidő szerinti főispánja s így a kitüntetettnek hivatali utóda eltkintve attól, hogy mint magán ember is legmélyebb tisztelettel adóztam ömeltósága kimagasló nemes személye iránt, kötelezve érzem magamot arra, hogy visszatérítve a multakra, megemlékező a megemlékezendőkről a törvényhatóság engedelmével méltassam jelen perczben a méltatni valókat.

Kedves köteleesség teljesítése előtt állok tekintetes törvényhatósági bizottság, melynek anynyival is kézésegebben kívánok szerény tehetőségem szerint eleget tenni, mert ömeltósága közéleti szereplése, fényes multja nem csak követendő példa, nem csak nyit könyv de annak minden mozzanata össze van forrva a megye fényes multjával, s midőn a kitüntetett pályafutásáról fogok megemlékezni feljuttia a multakat, vármegyém dicsőségét is hirdetem.

E kedves köteleesség teljesítése, midőn is meg kell emlékeznem e nemes főúr közéleti pályafutásáról. egyben ünneplve e kitünő férfit kit ma is éppen mint hosszú évekkel ezelőtt lépten-nyomon székely véreim hálája, határtalan tisztelete, a véghetetlen szeretete rajong körül alig ha lesz nehéz, mert nem kétfem mig szívünkben és igaz tiszta érzés és lelünknek nemessége él és dobog az ő kimagasló személye mellé sorakozik vármegyém minden apraja nagyja.

S méltán is rajongja körül a székelység szeretete, mert méltóbb, érdemesebb székely embert alig is érhetet volna e ritka kitüntetés.

Hogy e feltevésessel a helyes uton járok, melyen is egész megye közönsége hiv kísérőm beigazolom azzal, hogy majdnem szőserint vizsgálva rekapitulálom egyik szerény székely testvérünk által ő róla az ünneplő megörökített alábbi sorokat.

E sorok, melynek minden betűjéből forró szeretet-elismerés és a tisztelet tiszta és nemes érzése nyilvánul meg rá mutat arra, hogy e 88 éves aggastyán mindig csak a közjőért dolgozott, a e hosszú idő alatt nyilvános szereplése bármely oldalról nézzük is azt, mindig a legfényesebb, a legmagasztosabb, a legtisztább a legerényesebb vala. Életpályája nem képráztatott — nem izgattott — nem remített hanem csak melegített, oktattott és gyönyörködtetett. Legfőbb hazafias törekvése, legeddes álma az volt, hogy a büszke székelylobogót úgy tűzse le az anyaföldbe, hogy alája gyúljön az egész székely faj, s ott ősi érnyeinek levélkőzése nélkül, polgári munkájával s az ipar és kereskedelem terén kivivandó eladóságával oszlopa legyen a magyar államiságnak és nemzetiségnek.

Főispáni ténykedéseiben mindig megtalálta azt az arany középutat, mely egymásba ütököz

kötelesek, álláspontok, érdekek kiegyenlítése által csak használt a közbizalom, nemes lelke hidegvérre és hűgadsága nem engedte meg soha, hogy az általa elvetett tiszta buza közé bárki is konkolyt hinthessen. Minden készülő villámnak alkalmas hárítóval le tudta vezetni gyújtó tüzet a föld rögeibe. Földmulthatatlan tapintata, ügyessége és jóindulatával behagyesztette a régi sebeket s hazafias erényével megvédte a magyar állam és nemzetiség összes feltételeit.

Tekintetes Törvényhatóság! Eredményes évtizedeket kitevő kormányzatának mondhatni minden ágazata a székely anyavármegyét volt. E téren lép előtérbe főképp katóli jellemének gyanusíthatlan nagysága, fenkölt szellemének, férfias és mégis oly gyöngéden érző lágy szívének áldozatkész hazafiságának, jótékony emberszeretetének éltető melegsége. Eme hatáskörében nem egy, nem két hanem száz ember munkáját végezte, s rövid három évtized alatt egy egész századdal vitte előre Udvarhelymegyét és annak székelyét. Nevét megörökítő remekművet tesz ki csak az általa létesített, vezetése alatt felvirult kulturális és emberbaráti egyleteknek hosszú sorozata is. Csoda-e tehát, ha e kitüntetés megelőzőleg ő feléje Apostoli jó öreg királyunk már két ízben kitüntette és pedig a Szent István és Lipót rend lovag keresztjeivel, mely kitüntéseket aztán megsumáncsozta még tündöklőbb tette embertársainak forró szeretete, mely tisztele és rangjóság menő ragaszkodása.

Ez a nagy politikai és főispán mint az egyháznak hív szolgálója sokat üldözött kicsiny egyháznak is vajmi sok hasznos szolgálatokat tett. Ezeknek elismerése és viszonozásául már 1861-ben az udvarhelyi unitárius egyházkör, 1870-ben a székelykeresztúri középiskola felügyelő gondnokává választotta, 1876-ban pedig bibuzságáért az érkei zsinat egyhangulag a tradicionális egyház kerületi főgondnokágot ruházta rá, a mely minőségben a főrendiházban is tiszteletreméltó tagja lett. Szóval e téren is hatalmas egyéniségének összes erkölcsi és pszichológus körvonalai kidomborodtak. Az ő számára itt is minden percnek van virága, minden órának van gyümölcse.

Az elmondottakban egykeztetem szerény tehetőségem szerint hű képt adai vármegyénk szülőltje id. vargasi Bárd Daniel Gábor kimagasló egyéniségének, melynek minden gondolata, minden időben egybe volt forrva s egybe van forrva a székelység hagyományával, szellemével a tettem ezt a ragaszkodás a mely tisztelet és szeretet érzésével, melylyel is a társadalom e megye, a székelység nagyfia iránt viseltek s kit büszkén vallunk magunkénak. Mert hisz uraim nem büszkeség, boldogság tölti-e el mindnyájunk szívét; ha ősz pátriárkánkra gondolva őt ünnepljük, őt ki a legmagasabb piedestalon állván előttünk, mint a szép, nemes és jó legkiválóbb magasztalója, mint a hazafiai szeretet költésének teljesítő, tiszta fényes példányképe.

Tekintetes Törvényhatóság! Tehetség, önzetlenség és jellemzilártság, eme három dicsőfénytől ragyogóan áll előttük id. vargasi Bárd Daniel Gábor tiszteletreméltó nemes alakja és megpillantásuk önkéntelenül szívünkbe tapad és ajkunkra tolul az a fohász: Hogy az a ki véghetlen jószágban ajándékul adta őt nekünk, tettezze ezt a kegyet még azzal, hogy hoasz időn át tartsa meg őt a mai testi épségben, szellemének frissé- gében hazánk, nemzetünk, vármegyénk mindnyájunk öröme és büszkeségére. A mindenható Isten éltesse a mi áldott jószág pátriárkánkat.

Tekintetes Törvényhatóság! Bizottsági Engedelemből most fordulok a kithatott fiaihoz, s midőn szívűből mindnyájunk nevében üdvözlőnlém őket — kívánom, hogy az előttük álló nemes példát követve méltó örökösei — utódai maradjanak a nemes apának.

Tekintetes Törvényhatóság! Tartózkodom profecziát tenni, mert megvagyok győződve, hogy a tekintetes alispán urnak tárgysorozatba felvett jelentése rendén megtalálja majd a helyes utat a kitüntetett családnak.

Tekintetes Törvényhatóság! Bizottság! Van szerencsém bejelenteni, miszerint utolsó közgyűlésünk után törvényben gyökerező jogomnál fogva a községi elnöki érdekekben kineveztem tiszteletbeli főjegyzővé Dr. Gyárfás Pál és Szabó Endre aljegyző urakat, továbbá tiszteletbeli megyei főügyész Dr. Hínléder Fels Ernő okládi gyakorkó ügyvéd urat.

Tekintetes Törvényhatóság! Mint a tárgysorozatból méltóztatnak látni, mai közgyűlésünk egyik fontosabb feladatát képezi a Parajdon felállítandó szolgabiroi hivatal személyzetének beállítás. Vármegyénk régi hűn óhajtott vágya megy ez által végre valahára teljesülésbe.

Méltóztatnak a betöltendő hivatalos állások megválasztása körül szokott tapintat, bölcseségek szemelést tartásául járni el. Én e helyen biztosíthatom önöket, hogy jelen esetben is mint

mindig a törvények szentségében tartása méltányosság és igazságosságba tartása mellett fogok eljárni.

Tekintetes Törvényhatóság! Nincs kizárva, de sőt több mint valószínű az alkalommal mely sajnálattal talán utolsó ízben elnökölök e teremben. Én arra kérem a törvényhatóság tagjait, méltóztassanak az elválás nehéz óráját nekem megkönnyíteni az által, hogy támogassanak az új állások betöltésénél szokott hűgadságuk, körültekintésük és igazságosságukkal. Üdvözlétem ismételve a tárgyalást bevezetem. (Lökés éljenzés).

(A napirend)

Sebesi János alispán a napirendre vonatkozó javaslatát a közgyűlés elfogadta, mely után alispán javaslatot tett, hogy a törvényhatósági közgyűlés id. Daniel Gábor nyugalmazott főispánnak a bárói rangra emelése alkalmából üdvözlő iratot küldjön. Sándor Mózes: Örömmel járul hozzá az indítványhoz, mivel a kitüntetett férfit Udvarhely megye élen harminc éven keresztül állott, s ez idő alatt igazságszeretettel és humanizmusával nagy szolgálatokat tett a vármegyének, lerakta a fejlődésnek alapjait. (Éljenzés.) Daniel Lajos, mint a család jelenlevő tagja, hálás köszönetet mond az ünneplésért.

Az alispáni jelentésnél Hlatky Miklós sajnálattal állapítja meg, hogy a magyar gör. kath. püspökség felállításá ellen tervezett oláh mozgalomhoz az udvarhely megyei oláhok is csatlakoztak, a mit bizonyára csak kívülről jövő izgatások hatása alatt tettek, miért is felhívja az alispán figyelmét, hogy az ilyen törvényellenes izgatások ellen a legnagyobb szigorral járjon el. Sebesi János alispán készséggel fog az ügyben tájékozódni a eljárás eredményéről a közgyűlésnek beszámol. Az alispáni jelentést a közgyűlés tudomásul vette.

Tárgysorozat rendén Bárd Daniel Lajos és Sándor Mózes azon indítványa következett, mely szerint a közgyűlés az okládi adóhivatal felállításáért a miniszternek köszönő iratot küldjön. Elnök ezzel kapcsolatosan indítványozza, hogy a közgyűlés a parajdi szolgabiroi hivatal létesítését is közönlje meg. Bárd Daniel Lajos azon nézetének ad kifejezést, hogy a közgyűlés az indítványt az elnök által tett kiegészítéssel egyhangulag fogadja el, mivel mindkét intézmény a vármegye közönlőségének érdekeit szolgálja. Egybe indítványozza, hogy egyidejűleg a közgyűlés a főispánnak is fejjeze ki köszönetét. A közgyűlés ilyen értelemben határoz.

(A választások és egyébek.)

Elnök a választások megejtéséhez a kandidáló bizottságba kinevezte: Br. Daniel Lajos, Sándor Mózes, Ugron Ákos biz. tagokat; a közgyűlés kiküldötté: Ugron Jánost, Gónczi Lajost és Br. Sebesi Sándort. A bizottság rövid tanácskozás után jelölte:

Főszolgabiroi állásra: Szabó Nándort, I. oszt. szolgabirónak: Bartha Gábert, Szolgabirónak: Tompa Lászlót, Máté Tibort és Szentkirályi Kálmánt.

A közgyűlés közfelkiáltással megválasztotta parajdi szolgabirónak Szabó Nándort, I. o. szolgabirónak Bartha Gábert, szolgabirónak: Tompa Lászlót és Máthé Tibort. A megválasztottak nyomban le is tették az esküt, s az elnök meleg szavakat intézett hozzájuk.

A közgyűlés ezután gyors egymásutánban elintézte a tárgysorozati tárgyakat. Így megválasztotta a főúrbiztosokat, tudomásul vették a felelősfalvi tüzkárosultak segélyalapjának megszűntetését. Székelyudvarhely városnak hidépítkezésekben hozott határozatait jóváhagyták, s hozzájárultak, hogy az állami segély tekintetében a városi tisztviselői kar a B. osztályba sorozassák. Felirnak, hogy a megyei számvonosság intézménye visszaállításáék a járási számvonosság fenntartásával. Tudomásul vették, hogy Orbán János báró árvaszéki ülnök felví szabadságáról visszatért, hogy az alispán Mikes János gróf püspök instellációján képviselte a vármegyét, s a székelyudvarhelyi vasút kiépítése ügyében ismételen eljár a miniszteriumban s egyben fel is hatalmazták, hogy alkalmas időben ez ügyben küldöttséget szervezzen és felvigyen a kormányhoz. A főlevéltárnokot kiküldötték Jásznagykuuszolnok megyei

levéltári selejtezés tanulmányozására. Kihágást ügyekben a közzád képviselétével Hínléder Ernőt és Fodor Boldizsárt megbízták. A h. sztmárton — homoródfürdői vicinális utat a törvényhatósági utak sorába felvették. Megbízták az alispánt, hogy a vízmosások helyek megkötésére államsegélyt kérjen. Az Udvarhely megye területén észlelt földgáz források feltárását megszüretik a pénzügyminiszternél.

Koron közszégek segédjegyzői állás szervezése ügyében hozott határozatát jóváhagyták. A homoródi járásban a körjegyzői körökben a következő beosztást eszközölték: 1. Kénos, H. sztmárton, Lókod lesz egy körjegyzőség; Gyöpes, Remete, H. Koményfalva, Abásfalva a másik; Miklósfalva, Sándortelke, Telekfalva, Sztlászló, Abránfalva lesz a harmadik új kör. Kúsmód község a siklódi jegyzőségekbe csatolattott át.

A homoródvölgyi vasút létesítését szükelegesnek véleményezte a közgyűlés, miért is az anyagi támogatást elvben kimondotta, míg a segély mérvét a községek által megszavazott összegek felülbírlásánál állapítja meg.

A több száza menő községi szakadás tudomásul vétele után Elnök kinevezte még Lukácsffy József szolgabirót tb. főszolgabírónak a közgyűlést azzal zárta be, hogy köszönetét fejjeze ki az irányában tanusított támogatásért. (Lökés éljenzés.)

A Dalegylet és a közönlőség.

— A Dalegylet felhívása. —

Székelyudvarhely, ápril 5.

Huzonót éve immár, hogy a „Székelyudvarhelyi Székely Dalegylet” a közművelődésre ható munkáját teljesíti. Az ilyen jubileumi évfordulót szokás megünnepelni, s a dalegylet is ilyen ünneplést akar végbevinni. De nem azzal, hogy magát holmi külső díszítések és dicséretök központjába állítsa, hanem azzal, hogy működésének újabb fordulatokat és jelentősebb lendületeket adjon.

Jubileummi ünneplés fejében új és nagy kiterjedést társadalmi működésre készülünk. Eddigi működése alatt is elérte a Dalegylet, hogy Székelyudvarhelyben sok-sok nemzedék ízését nevelte a dalművészet révén, s hozzátartozó közönlőségnek látókörét folytón emelte egy finomabb, tisztultabb művelődési fok torlletére. Ezen a benső munkán kívül első és talán egyetlen olyan alakulat is volt, mely a székely művelődés hírnévét, becsületét, dicsőségét az ország közönlőség előtt is képviselte és kiérdemelte. A budapesti és fümei országos dalosversenyekről ezüst koszorukat hozott haza, s nagynevű műértők ítélete szerint az ország összes dalárdái között a harmadik helyet vívta ki a székely név és székely művelődés számára. És teljesítette évről-évre azt a nemzeti hivatást, hogy Erdély délkeleti szögletéből propagatív erőket sugárazott kifelé a környező nemzetiségi területek jelentős göczpontjain tiszteletet szerzett a magyar kultúrának, a nemzetiségi városok közönlőség előtt ünnepi szokássá és rokonszenves megrtérésé tette a székelység polgári öntudatát és hazaszeretét.

És megkezdte éppen a legújabb időben azt a nagyjelentőségű mozgalmat, melynek eredményeképpen a székely anyavárosnak a ezzel a székelységnek kulturális főnény lesz elvitathatatlanná, de a kulturális főnény útján ez a székely város társadalmi, gazdasági, anyagi előnyök kivívására is képesség válik. A mozgalom megindult azon, hogy a Gróf Zichy Géza és Dr. Bárczy István elnöksége alatt álló „Országos Dalos Szövetség”-nél sikerült dalárdánknak kivinnie, hogy a szövetségnek jövő évben kezdődő kerületi szervezése Székelyudvarhely város kerületi központtá fogja avatni, s ezzel Erdély délvidéki hét vármegyében Székelyudvarhely lesz a dalművészet székhelye. A város tehát kulturális jelentőségében egyetlen rangra emelkedik, szoros relációkba jut azokkal a többi kerületi központokkal, melyek mind az ország első városai, amilyenek Budapest, Debreczen, Győr, Kassa, Kolozsvár, Kecskemét, Pécs, Pozsony, Szeged és Temesvár. Sikerült elérni k ezt dalegyletünk eddigi hírnévé útján, azzal a megfontolásra ható és szívós agitációján, melylyel kimutatuk az ország összes dalegyleteinek szervezete előtt, hogy Székelyudvarhely az erdélyi délvidék magyarságának társadalmi és kulturális központja.

A figyelmet felhívunk városunkra, s ennek eredményei el nem maradhatnak. Csak éppen az szükeleges, hogy a felhívott figyelmet továbbra is ébren tarthassuk, s Székelyudvarhely képviselétében annak dalegylete elismerésre méltóan léphessen föl az ország előtt. E fellépés sikere esetén Székelyudvarhely mindig megmarad az országos jelentőségű kulturális központ helyzetében és rang-

jában. Mária előbbi agitácziók eredményeképpen ígéretet kaptunk, hogy az 1914. évi országos dalosverseny Székelyudvarhelyen rendezi a dalos szövetség, azonkívül minden második-harmadik évben a Székelyudvarhelyre bizott hét vármegye kerülete is dalosversenyeket tart, s így a versenyeik művészeti jelentőségén kívül itt egy állandóan idearándó forgalom fog beállani. A dal erejével szervezzük meg azt, amiben rólunk a közgazdasági politika megfélekldezt.

Városunknak, s ezzel a székelységnek ilyen következetes kitüntetésre, országos érdeklődés és rokonszenv színvonalára emelése: ime ez az a munkaprogram, amit huszonöt éves jubileumunk megünnepléséül feladatul vállaltunk!

Ehhez kérjük a székely városokat, e város minden messi és közellévő fiának, s a város útján érvényesülő egész székely társadalomnak a segítségét. Nem alamizsánát koldulunk, hanem olyan kulturális befektetést óhajtunk összehozni, mely kiszámíthatlan erkölcsi és anyagi eredményeket lesz hivatva elérni. Dalegyletünk megette az első, súlyos és nagy munkájú lépéseket; most az a szükséges, hogy végbevihesse a kezdet folytatását is. Az szükséges, hogy az ország köznevelésének egyik legnagyobb szervezete, az Országos Dalos Szövetségben elsőrangú dalegyletként képviselhesük nemcsak a várost, de az egész székelységet. Évgett a Dalegylet az ideai budapesti országos dalosverseny harmadik díjára jelentette pályázatát, a pályázat sikere érdekében lelkesülten szervezkedik és folyton képi erőt, a bizik a Dávidokat segítő Istenben és saját becsületos törekvésének nagy akaratában, hogy városának és a székelység hírnevének ismét elhozza a koszorus diadalt.

Azonban a versenyen való részvétel költségekkel jár, amiknek viselésére dalegyletünk szerény anyagi viszonyok között elő tagjait nem kötelezhetjük. Minthogy 4000 korona az a költség, amibe a dalegylet 34 tagjának egyenruházata, Budapestre utazása, s a budapesti öt napos versenyen való napi ellátása belekerül. Ezt az összeget kell összehoznunk, hogy vele városunk és a székelység jelentőségét elétérbe helyezhessük, s az első fellépés erkölcsi sikere útján Székelyudvarhelyt mindörökké kulturális központtá avathassuk. Bizunk benne, hogy akik a székely anyaváros társadalmi és nemzeti nagyráadását akarják; a kik a kulturális forgalom révén a gazdasági forgalom beállításának szükségességét ismerik; akik nemcsak külső hiúságot és büszkeséget látnak a székelység hírneve terjesztésében, hanem a magyarországi fejlődésének nagy kötelességét is: azok megértenek minket, s adományaikkal lehetővé teszik, hogy Dalegyletünk jubileumot üljön. Jubileumot új munkával, hatalmas feladatok sikeres kivitelével, a székelység szellemi erejének diadalo meghordozásával.

A székely köznevelés névén kérjük ezt, s bizva hisszük, hogy mindenki megérti kérésünknek nagy célóért vágyó, bensőséges, igaz szavát.

A Dalegylet.

Ennek a felhívásnak nemes célját és elismerést érdemlő törekvét jelentőségesen kiemeli az a zaves hangu levél is, melyet a mozgalom illusztrációs fővédnöke, Gróf Mikos János püspök intézett az elnököz. A levél szövege a következő.

Tekintetes Dr. Paál Árpád, vármegyei főjegyző urnak, mint a „Székelyudvarhelyi Székely Dalegylet” elnökének Székelyudvarhelyt. — Köszönettel vettem Tekintetes uraságodnak, mint a „Székelyudvarhelyi Székely Dalegylet” elnökének f. évi márczius hó 18-án kelt levelét; az abban ismertett kultúrális és hazafias mozgalom, mint amely első sorban a székelység köznevelési és erkölcsi színvonalának emelését célozza, a lehető legszivesebben pártolom, a felajánlott védnöki tisztet örömmel fogadom el, illetve megengedem, hogy e védnökségemet a mozgalom támogatására vonatkozó felhívásaikban jelezzék; a midőn az egész akcióra Isten bőséges áldását kívánom és főpástor úr áldását küldöm, egyben a dologi kiadások fedezésére, illetőleg az ügy pártolásaké 100 koronát mellékelek. Szívvelyes hazafiai üdvözléssel vagyok, Szombathely, 1912. évi márczius hó 29-én, Mikos János gróf szombathelyi püspök.

A Székely Dalárda lelkes hangu felhívásának im ez a feleltet levél válasza az első visszhangja. Városunk és az egész székelység művelődése névben biztosan elvárhatjuk, hogy mikor a dalegylet most a napokban szétküldi felhívását, arra mindenünnen az első visszhanghoz méltóan soraközö feleletet ad közönségünk.

HIREK.

Székelyudvarhely, április 7.

A magyar nőkhöz.

Szeretnők, hogy lélek legyen e szavainkban és meleg élet. Szeretnők, hogy lelke legyen az olvasónak, mellyel megérti a nagy célt. Szeretnők ide, a szívünk közelébe gyűltetni a szent édesanyákat, a pártás menyasszonyokat, az érzékenylelkű gyemekeket, hogy megérezzék és elhiggyék nekünk, kik a társadalom különböző osztályaiól egy szívvel, egy akarral jövünk: hogy onnan a mélyébeől önzetlenül tör elő a kérés: magyar nők ébredjétek tudatára a felelősségre, mely rátok vár az alkohol ellen való harcban, családban és társadalomban! Emlékezzetek rá a titokban hullott könyvnyekre, mely a szemetekből, a lelkeitekől, tört elő egy iszákos apáért, férjéért, gyermekéért, völegényéért. Mindenik közel áll a ti szivetekhez. Sorsuk összefügg a titekkel.

A férfi szemébeől sohase hull a köny az alkohol miatt. A nő lelkéből, életerejéből szövődik a bánat. Érzitek-e hát, hogy nemcsak a hazát, nemcsak a nemzetet temeti el az alkohol, hanem a ti virágok aszoni álmotokat, egyéni boldogságotokat is?

Segítséget felkérünk titeket magyar nők, szerete hazában szegényt és gazdagot, ölköldöt és polgárt, kicsinyt és nagyot, boldogot és szerencsétlent, aki sirt valaha az alkohol miatt, aki tudja az eszével, érzi a lelkével, hogy kötelességei vannak a vallás, az istenszeretet, a haza és a jövendő emberiséggel szemben, melyért harcolni akarunk.

Olyan nemzedéket akarunk felnevelni, mely nem tanulja ismerni az alkoholt, melynek erkölcsi világa melegebb lesz a tisztább.

Mindenkit segítségül kérünk ehez és ne akadjon egyetlen nemesszívú magyar nő, aki minket meg nem hallgat. Senkise elég kicsiny ahoz, hogy hálásnak ne lennének a csatlakozásért és senkise elég nagy arra, hogy joga lehetne küzdelmünket kicsinyelni.

Szerettel kérünk: terjeszszétek az alkohol ellenes eszmét fent és alatt; mert beteg a társadalom, pusztul az erő, az erkölcs, a vagyon, ahol az alkohol szaga terjeng szalonokban és viskókban.

Ne adjatok hát gyermekeiteknek alkoholt soha. És nevez lelékek vigyázatok más aszoni urára, más anya gyermekére és más menyasszony völegényére is.

Vigyázatok anyák arra is, mily nagy veszedelem rejlik abban az orvosi rendelésben, mely bort ir elő a gyermekeknek. Rég meghaladt álláspont az már, hogy az alkohol vért ad. Lebegjen mindig szemetek előtt dr. Fejér Dávid orvos ama mondása: „Egy falat kenyérből több vér lesz, mint egy hordó borból”.

És kérünk titeket igaz, meleg szívvvel, hogy a közeledő husvéri ünnepek alkalmával se kínáljátok az öntözőket s főleg az ifjúságot alkohollal: hanem virággal. Hiszen ők az emberiség virágai s az alkohol megöli a virágot. Megöli a test egészéjét s a lélek tisztaságát s megmutatja mindenféle bűnök útját.

Kérünk legyetek támogatásunkra a „Vasárnapért” folytatott szemet harcban. Haszátok oda, hogy minden magyar nő, mint egy szív, egy lélek követeljük, de ne csak követeljük hanem valóítsuk is meg a korcamáknak szombat estétől hétfő reggelig való zárvarztatását.

Szerettel kérünk titeket tiszta lelkü asszonyok, leányok: álljatok őrt a családi élet ajtójánál és ne engedjétek oda behurcolni az alkohol filozófiát, mely minden hitványaságot menteni tud és elfogad!

Sohase alásszatok meg hazátok méltóságát azzal, hogy abban részeg férfit szivesen lássatok, vagy éppen a veudg szeretetnek rettenetes eltorzított értelmében, ti magatok nyujtsatok ahoz alkalmat! Lépjétek be az „Alkohollelles Szövetségbe.” És akkor, jogotok lesz arra, hogy asztalaitokra alkoholt sohase adjatok!

Talán guny ér titeket, hiszen vannak emberek, kiknek lelke sohase emelkedett a tiszta erkölcsi látásokig.

Talán az fog bántani, aki közelebb áll hozzátok. De vegyétek elő aszoni lelketek minden költészetét, külső formátok gazdag vonzó szépségét, könnyed, csengő, bájos kedélyetek egész poétikus világát, hogy elvonjátok vele az alkoholtól az édesapátokat, az uratokat, a völegényeket, a gyermekeiteket.

Szeretnők nemes magyar asszonyok, kedves magyar lányok, ha megértettétek volna a lelkünk szavát, hogy a mikor a ti segítségéteket

kérjük akkor az élet költészetét szolgáljuk, ahol szent és tiszta összhangban fejlődhetik majd a társadalom.

Kérünk, hívünk és várunk titeket szent édesanyák, megkínzótt lelkü hitvesek, pártás menyasszonyok.

Ádám Éva.

Föltámadás.

Mily véghetetlen az irgalmasság a természet örök törvényeiben! Az élettől az elmulásig mennyi változat. Sötétség és napfény között nincs annyi árnyalat, mint a hányféle az emberi szivben az érzés, a mint benne bánat és enyhülés, kétségbeesés és megnyugvás, szenvedés és gyönyör váltakoznak. Még a pusztta vágyban is mennyi az édes kín és a gyötörő élvezet. Az érzések és szenvedélyek eme sokfélesége az élet benső értéke.

Mire a véghez közelebb érünk, látjuk igazában, hogy egész létünk csupa reláció, még a pozitív igazságokat is csak ellentéteikből ismertük meg. Hogy a kerülhetetlen megsemmisülés borzalmával szemben görcsösen bekapaszkodunk az öröklet fogalmába: ezt se tudásunknak köszönhetjük. Képzetünk isteni adománya állítja elénk. Hisz véges elmeneknek még csak értéke sincs sem a végtelenhez, sem az örökkévalóságához. Amazt megzámálhatatlan kilométerek, emezt évszázadok halmazata nélkül elképzelni sem tudjuk.

A Gondviselés kegyelme, hogy mire kikopunk a tudományból, mikorra ismereteink csak azt az óriási térséget növelik, amelyen teljesen tájékozatlanok vagyunk, ábrándjaink fakulnak, vágyaink kihűlnek: vigaszul sejtéseink homályán a hit világa dereng.

Isteni könyörületeesség enyhíti a megsemmisülés kétségbejött bizonyosságát az örökléthe vetett bizalommal. Ez oltja szivünkbe, az óra óra után szemünk előtt hebezonyosodó enyészettel szemben, a föltámadás roménységét. Ez menti meg lelki világunkat az időelötti összeomlástól.

Keserves hányattatások, küzdelmek, sikerek és sikertelenségek közepett hányszor tapasztaljuk, hogy az elért eredmények ki nem elégítenek ha csak lelkünk egyensúlyát meg nem találjuk. A létért való küzdelemnek tehát csak egyik külső megnyilatkozása a tülekedés, a mellyel magunk számára utat nyitunk. Igazi mozgató eleme az ember belső lelki szükséglete. Ha nem így volna, az emberi társadalom fejlődését nem lehetne megérteni. Ha nem ezek a belső erők mozgatók az embert és a társadalmi tagozatokat, nem támadtak volna az emberiségnek prófétái, a kik az ember kedélyvilágának értékesebb voltát minden időben életükkel demonstrálták. Nem foglalták volna vallási törvényekbe az emberiség társadalmi rendjére vonatkozó tanításait, Nem érthetőnek meg az eszményért való lelkesedést, sem az önfeledőzést, a mely a mások boldogítását tüzi ki önzetlen célul maga elé.

A ki az öröklétre pályázik, annak ugy kell élnie, hogy ne kelljen félni a haláltól.

Csak az retteg az enyészettől, a ki nem hihet a föltámadásban, mert nem volt érdemes élnie. Ebben a felfogásban a föltámadásba vetett hit az emberi előhaladásának és tökéletesülésnek forrása.

Az írástudók és a farizeusok Jézus korában is veszélyesnek tartották ezt a maguk hatalmára. Mert csakis hatalmukat tekintették. De hasztalanul.

A hatalmi önzést a föltámadó igazságok mindig ledöntik.

Nyilvános köszönet. A következő sorok közlésére kértünk föl. 1895. évben Székelyudvarhelyen megalakult „Pénteki asztaltársaság” az olaszteleki takaréka 2 koronát tett be. Ezen összeget jelenleg a kamatok kamatjával 8 korona 22 fillért tesz ki, melyet most Dr. Rácsekövy Samu tb. megyei főorvos ur, mint ezen asztaltársaságnak egyik tagja, a helybeli Nőegyletnek ajándékozott. Fogadjon ezen nemes tettért, a Nőegylet hálás köszönetét.

Hangverseny. A Dalegylet husvét második napján tartja meg hangversenyét, melyen bemutatja az országos dalárversenyen előadandó darabokat is. A hangversenyen színészeink is szívesek lesznek közreműködni, kik Fipasz a híres nőszabó egy felvonásos kiűnő vígjátékot adják elő. A műsor utolsó száma Ernani; Bordala, melyet a Dalegylet a katonazenekar közreműködésével ad elő. A tartalmas műsor végzetével táncmulatság lesz.

Házasság. Györfly Emmus és Saakáts Miklós f. hó 8-ikán tartják egybekelésüket.

Eljegyzés. Ferenczy Margitot eljegyezte Sándor Endre ügyvédjelölt.

A homoródi vasút érdekében. A homoródkóhalom—homoródmási h. é. vasut érdekeltége — mint jelentettük — m. hó 25-ikén Oklándon közös értekezletre jött össze, amikor egyhangu megállapodás történt, miszerint a homoródvölgyi vasutnak kiépítését közgazdasági szempontból óhajtja és annak megvalósításához a legmeheszebben anyagi támogatást nyújtja. Ezen értekezletből kifolyólag Oklánd község képviselőtestülete még azon napon 80 ezer korona hozzájárulást szavazott meg, míg a hét folyamán megtartott gyűléseikben az egyes érdekelt községek a következő mérvű hozzájárulást biztosítottak: Zsombor 80 ezer, Karácsonyfalva 50 ezer, Almás 100 ezer, Lövete 50 ezer kort szavazott meg, míg Ujjalu és Szentegyházfalva ezután tartja meg közgyűlését, amikor az ók hozzájárulásuk is biztosra vehető. Szóval a homoródi vasut megépítése többé-kevésbé biztosítva van, amennyiben Udvarhelymegye törvényhatósági bizottsága is imént tartott közgyűlésében elvben kimondotta ezen vasut megépítéséhez való hozzájárulását, melynek mérvét akkor fogja megállapítani, amikor a községek által megszavazott hozzájárulás felbírálás végett a törvényhatósági közgyűlés elé kerül. Szükségnek tartjuk és hangsúlyozni kívánjuk, hogy a vasut megépítése nem kizárólag azon községek érdeke, melyek mellett annak sinei lerakatnak, hanem igenis az egész megyéé, de különösen a homoródi járásé. Éppen ezért szükségesnek, sőt elengedhetetlennek tartjuk, hogy nemcsak a vonal mellett, de attól nem messze fekvő községek is hozzanak áldozatot és biztosítsanak valamelyes hozzájárulást ezen közgazdaságilag nagy jelentőségű vasut megépítéséhez.

Országos méhészeti kongresszus. Az országos magyar méhészeti egyesület az erdélyi-részi egyesülettel karöltve a folyó év nyarán Kolozsváron országos méhészeti kongresszust és nagy szabású kiállítászt rendez. Dr. Balász Ferenc erdélyi-részi méhészegegyesületi főtitkár a napokban itt tartózkodott és tárgyalást folytatott az udvarhely-vármegyei méhészegegyesület elnökeivel a vármegyei méhészegegyesület képviseltetése és részvételi érdekében. A megállapodásokat a vármegyei méhészegegyesület elnöke a közlelőhöz összehívandó vál. ülés elé terjeszti.

A Gyermek nap. Az év legszebb napjai közé tartozik, amikor kicsiny és nagy, erős és gyöngye, felületes és jólelkű egyformán kezét fog, hogy a balál és züllés apró kandidatusait visszaadja az életnek, az államnak, a magyarságnak. Ezt szolgálja a Gyermek-nap, melynek megtartása végett Göthárd János polgármester a múlt vasárnap délelőtte értekezletet hívott egybe. Az értekezlet úgy határozott, hogy a Gyermek-napot május elsején fogják megtartani, s ennek előkészítésére Homolay Lajosné Négyeleti elnököt kérték föl. Érdekes útjása lesz a mostani Gyermek-napnak az, hogy befolyó jövedelmét felérteszen a helybeli mentelyi gyermekek felségélyezésére fogják fordítani. s csupán egyik felét szolgáltatják be a Ligának.

Előléptetett tanítók. A m. kir. vallás-és közokt.-ügyi miniszter az 1907. évi XXVI. t.-cz. alapján Udvarhelyvármegyében Kelemen Ilona székelyudvarhelyi, Saell Imre olaszteleki, Székely János bibarcfalvai, Györfly István homoródszentmártoni áll. isk. tanítókat, illetve tanítónt állomáshelyükön való meghagyással évi 200 kor. pótlék élvezete mellett igazgatótanítókká, illetőleg ig. tanítódné léptette elő.

Kath. tanárok közgyűlése. Az erdélyi római katolikus Státus középiskolaiban működő tanárok egyesülete f. hó 10-én, Kézdivásárhelyt, a római katolikus főgimnáziumban tartja rendes évi közgyűlését. A helybeli kath. főgimnázium tanárai közül többen mennek a gyűlésre, s ott Embery Árpád: Komoly apróságok czimen előadást is tart.

Román törekvések. A múlt számunkban közöltünk rövid hírt az Udvarhelyvármegyében szervezendő gör. kel. új egyházzól. A most közlendő értesülésünk nem érint ugyan közvetlenül, de érdekesül ide is elhatolnak. Ugyanis a nagy-szebeni „Albina“ most tartott közgyűlésén elhatározta, hogy huszonhatezer koronát fordít román közművelődési czélokra és 10,000 koronát a magyarországi román sajtó támogatására. Ugyanekkor egyik lap hírül adja, hogy az oláhok 40,000 kor. államegélyt nyertek az oláh tanfelügyelet szervezésére Mit szóljunk ez utóbbihoz?

Füüdőbiztosok. Udvarhelymegye törvényhatósági bizottsága e héten tartott közgyűlésében válaszította meg a Homoród és Korond füüdők biztosait. Eszerint az előbbire Szabó Gábor, az utóbbira Szabó Nándor főlzolgabirák választottak meg.

Választási bankett. Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága által e héten tartott közgyűlésében megválasztott tisztviselők, a közgyűlés napján délben a Budapest-szállóban vendégeikül látták a bizottsági tagokat. A házi gazdák Szabó Nándor főlzolgabiró, Bartha Gábor I. o. szolgabiró, Tompa László és Máthé Tibor új szolgabirák voltak, kik vendégszeretettel hívták és fogadták az ebéden megjelenő mintegy százharmincz bizottsági tagot. Az első főközösütőt Haller János gróf főlispán mondotta, ki meghatva vett búcsút a törvényhatósági bizottsági tagoktól, azon óhajának adva kifejezést, hogy a béks munkálkodás szelleme irányítsa továbbra is e vármegyét, mert csakis így, egyesült erővel érhet sikereket jövőben is el. Poharát Sebesi alispánért üritette Sebesi János alispán halásan mondott köszönetet azért a buzgó munkáért, melyet Haller János gróf rövid főlspánsága alatt e megye érdekében kifejtett. A lelkes éljenzés elültével újra Haller János gróf emelkedett szólásra és elmondta, hogy kizárólag egészségi okok késztetik a lemondásra; a politikával, a megye közönségének szeretetével és támogatásával mind-mind rendben volna a dolog, hanem az egészsége az nem engedi, hogy olyan munkakéddvel teljesítse feladatát, mint azt előddig tette, s ezért érlelődött meg azon elhatározása, hogy helyét fiatalabb munkaerőnek adja át. Azonban gondja lesz rá — úgy mond — hogy az a munkaerő jó messziről jöjjön, hogy elfoglaltan legyen, melyre e megyében szükség van; szükség van arra is, az igaz, hogy jól ismerje a széket, miért is majd szóló informálni fogja a széket lelemérl, s hogy az információ teljes legyen, Szabó Gergely volt királybíró megismerésére hívja fel a figyelmét, akiben a széket minden erénye tisztosult és akit ez alkalommal életni kíván. (Eljenzés.) Ezután Szabó Nándor főlzolgabiró köszönte meg a bizalmat és a főlispánt éltette. Szabó Gábor főlzolgabiró Szabó Nándorra üritette poharát. Pálffy Jenő Máthé Pált, Szabady Tivadart az alispánt köszöntötte föl, míg Sebesi alispán Szobotka Rezső műszaki tanácsost éltette. Ezután még számos pohárköszöntő hangzott el, s a társaság késő délutáni órákig elmulatott.

A bogys gyümölcsök drágulása. Gazdasági körökben veszzük az értesülést, hogy a folyó évben, a múlt évi rosz termés folytán a ribizke, egres, zamócza ára tetemesen emelkedni fog, mivel a németországi konzervgyárak a fenti bogys gyümölcsökből szükségletüket múlt évben nem fedezhették s így a folyó évi szükségleteiket nálunk lesznek kénytelenek beszerezni. Németország s a többi nyugati államokban a pözmétélisztharmat pusztítása miatt ez évben se lesz termés. Bár ezen országos kérdés kevésbé érdekli a széket, mert hát itt a bogys gyümölcsök nagyban termeléséről szó még nincs, s meglehetősen kevés termés áll a helyi szükséglet fedezetére is, mindazonáltal kívánatos, hogy a gazdaközönség e téren is nagyobb erővel fogjon a tömegterme-

léshez, mert mint a jelek mutatják az egres és ribizke termelésének szép jövője van. Az Európában nagy mértékben pusztító lisztharmat buzamosabb ideig meg fogja ott gátolni a termelést, s amennyiben a betegség behurcolását a kormány megakadályozni képes — már pedig tudomásunk szerint a behurcolás ellen minden óvintézkedést megtett — akkor itt igazi jövedelmező termelés lehet úzni nemcsak belfogyasztásra, de kivitelre is. Azlán, tulajdonképen mikor nem volt magas ára a széketföldön a bogys gyümölcsöknek? A termelés hiánya miatt mindég belfogyasztásra is alig termeltek kielégítő mennyiségben a gazdák. A kedvező kilátások, s a központi gazdakörökből jövő figyelmeztetés folytán a jövedelmezőség szempontjából kell felkarolni a termelést s lehetőleg tömeges telepítésre eszközölni, ami aunal inkább lehetséges, mert egyszerű dugványozás vagy bujtás útján könnyen gyökeret ver, fogamzik és terjed. Így tavaszi időben egy ribizke hajtásból 3-4 részre ferdén elvágva s a földre beszúrva, ugyanannyi tőkét nyerhetünk. Nagyban termelve jó árbán veszik gyümölcsét a konzervgyárak, kiscsinyben a háztartásnál is feldolgozható, sőt a ribizke, egres s még a földi eperből cukorral-mézsel koverten elsődrendű bor készíthető. A termelés tehát rizikóval nem jár, mert értékesítésénél az üzleti kőtésen kívül az ügyes gazdasszonyi kéz is érvényesülhet. Tudomásunk szerint a vármegyei méhészegegyesület karolta fel a bogys gyümölcsös cserjék termesztését, kívánatos, hogy a terjesztés és szükséglet biztosítását nagyobb, szembeötölőbb mértékben eszközölje, mert itt annak igazán van tere.

Tanítók asztaltársasága. A vármegyei tanítók székelyudvarhelyi asztaltársasága, mint erről lapunk múlt számában hírt adtunk, múlt hó 24-én megalakult s első összejövetelét f. hó 13-án tartja Ferenczy István vendéglőjében. Az összejövetelre a vármegyében működő összes tanítók meghívót kaptak.

A legelőterületek javítása. A földmivélelügyi kormány a vidéki gazdasági egyesületekhez, így az Udvarhelymegyei Gazdasági egyesülethez, körrendeletet intézett, melyben arra szólítja fel a gazdaközönséget, hogy amennyiben réteik és közlegetők javításával foglalkozni kívánnak, vegyék igénybe a földmivélelügyi kormány szaktanácsát. A miniszterium hajlandó minden esetben szakközlegét a javításra szoruló helyre ingyenesen kiküldeni. Figyelemreméltó egyébként, hogy a miniszterium kérdésére a legelőjavítás és a legelővételek ügye már szépen neki is lendült. A legelővételeknél erősen támogatja a legelővásárló községeket az új altruista bank, mely a községek által vásárolt legelőterületek összes vételárára nyújt kölcsönt. Lehetővé teszi ezáltal, hogy a legelővételek és berendezés költségeit a legelőre hajtott jószágok után szedett fübérből törlesszék a községek.

Szabadoktatás a vármegyében. Az 1911-12-ik év télen a vármegyei népnevelési egyesület a vármegye 100 községében rendezett közismereti előadásokat a helyi papok, tanítók, jegyzők bevonásával. Az előadások mindenfelé befejezést nyertek s a jelentések feldolgozásával most foglalkozik az egyesület tisztikara. Eléddig 59 községből küldötték be a jelentéseket, mely szerint az 59 községekben 72969 hallgatónál 858 előadás tartott. Nem kapott az egyesület adatokat 41 községből. Az adatok beküldése pedig igen sűgős, mivel az elnökegnek a tiszteleltjakk utalványozását czélzó felterjesztése a kultuskormányhoz — határidődöz van kötve s mint tudomásunkra jutott az e hó 15-én tul beérkező jelentéseket nem lesz módjában az elnökegnek felterjeszteni.

Számjelzés nélküli lisztek. A földmivélelési miniszter egy folebbezés folytón eléje került úgy alapján kimondotta, hogy aki üzletében számjelzés nélküli lisztek tart, vagy lisztek számjelzés nélkül árul, kihágást követ el és az 1895. évi XLVI. t.-cz. 4. szakasza értelmében büntetendő.

Analabéta tanfolyamok vizsgái, mint értesülünk sikerrel tartottak meg. Ugy a Székelyudvarhelyen rendezett két tanfolyam, egyik a kaszárnyai, másik az áll. iskola helyiségében tartott földmives, mint a Székelyhidegkuton rendezett tanfolyam eredményel ért végett. Mindenik tanfolyam vizsgájan Hajdu Fereucz kir. tanfelügyelő elnökölt. A székelyudvarhelyi tanfolyamokat Blájer Balázs, Gál Imre, Lőrincsi Béla áll. tanítók, a székelyhidegkúti tanfolyamot Paál Jenő ottani áll. tanítók vezették.

Rákóczy-ut tervei. A piac térről, a Szentferenczrendi atyák temploma és zárdája előtt a sétáttér mellett megnyitandó városi területre vezető új ut terveit az államépítészeti hivatal elkészítette. Eszerint a megnyitandó út, a Küküllőn építendő vashíddal, mintegy 145 ezer koronába kerül és kereskedelemügyi kormány által a vármegye részére engedélyezett uti segély terhére fogják építeni. Vagyis Székelyudvarhely város újabbán is olyan tekintélyes anyagi támogatásban részesül, melynek hiányában aligha valóra tudta volna váltani azon tervét, hogy a jobbparti területet megnyissa.

A román kath. főgimnázium kongregációja erkölcsileg és anyagilag sikerült műsoros estélyt rendezett a múlt csütörtökön. Az estély első pontját a kongregáció énekkarának ügyesen előadott éneke képezte *Déssy* Lajos lelkész vezetésével. Ezután *Reiner* Juliánka szavalt a behízelt hangjával évről-évre jutatta egy anyának fájdalmát. Ezt *Szabó* János kongregáció praeses beszédét követte, ki a családi élet belső viszonyáról, hivatásáról és kötelességéről tartott előadást. Majd *Sárossy* Szilárd első o. szavalt el *Vörösmartynak* „Petikek”-jét meglepőn ügyesen. Ezután *Ádám* Ida és *Balázs* Irénke adták elő a „Falun” cz. dialogot. *Ádám* Ida ügyesen bemutatta a fővárosi ideges nót, *Balázs* Irénke a falusi aszonyok valóságos mintá volt. Az estélynek egyik legsikerültebb pontja az ifjúsági zene quartett volt, *Pacsiárfó* Emil R. osztályos vezetésével. Ezután következett *Simó* Zoltán monológja, aki Gárdonyinak „Nyugateurópai ember” cz. monológiáját tehetséggel adta a méltán megérdemelte a közönség tapsát. Az utolsó pontot a *Czinka* Panna molodráma képezte. A költeményt *Szabó* Náador 8. o. t. szavalta hatásosan; czimbalmon *Szabó* Ilike, zongorán *Göllner* Béla 8. o. t. és hegedűn *Petrovay* István 7. o. t. igen ügyesen kísérték. Befejezésül *Pál* István apát-plebános a kongregáció védnöke rövid intéző beszédet intézett az ifjúsághoz, hogy megédve a vezélyek ellen lépjenek ki az életbe, hogy ott a közönségben méltón megállhassák a helyüket. Az estélyen a következők születtek felül: Gróf Majláth Gusztáv Károly püspök 10 K, Pál István apát-plebános 8 K, Réffy Zoltán 6 K, Simó Mátyas 5 K, Fröhlich Ottó 2-80 K, Embery Árpád 2 K, Bodrogi Sándorné 2 K, Paschek Viktorné 2 K, Gonda Jenőné 2 K, Barcsay Károly 1-80 K, Szemlér Ferencz 1-60 K, Tamás Albert 1-60, Kovács János 1-60, Pál János 1 K, P. Tréfán Timotheu 1 K, Jancsó Béla 80 fill., N. N. 20 fill. Az estély bevételé 147 K. A nemes szívű adakozók fogadják az utolsó rendezésének hálás köszönetét.

Halálozás. Egy derék, szorgalmas ember zárta le örökre hosszasan szenvedés után, szeméit: *Raisenauer* Vilmos építőmester életének 54-ik évében m. hó 31-ikén elhunyt. 2-án helyezték örök nyugalomra általános részvét mellett a reformátusok sírkertjébe. Emléke legyen áldott. Halálát neje, és gyermekei gyászolják.

Kis Mózes homoródmalmási igazgató-tanító életének 44-ik évében f. hó 1-én befejezte munkáit, szorgalmas életét. Halálával kiterjedt családot borított gyászba. Pihenjen csendesen.

Paulitsky Sándor kir. járásbírói kezelő folyó hó 5-én váratlanul elhunyt Oklándon. Halálát neje és számos rokon siratja.

A nagykezei tüzérvőpártoknak. A székelykeresztúri járás főszékbeosztásától a következő elszámolást vettük: Nagykeze község tüzérvőpártjainak részére adakoztak: Államsegély 200 K. 8569—911. sz. alapszámú rendelettel küldve 100 K. Udvarhelymegyei takarékpénztár 100 K. Siménfalvi hitelszövetkezet 100 K. Jó Elek siménfalvi hitelszövetkezet 20 K. A siménfalvi hitelszövetkezet gyűjtőívén 100-28 K. Rugonfalva község gyűjtőívén 32-60 K. Betsfalva község gyűjtőívén 20-40 K. Jó sziv egyesület Budapest, Bálvány-u. 5. szám 500 K. Firtosmartonos község gyűjtőívén 25-36 K. Tarcsafalva község gyűjtőívén 10-86 K. Székelyszentmihály község gyűjtőívén 27-24 K. Kobátfalva község gyűjtőívén 31-70 K. Benczéd község gyűjtőívén 12 K. Csehétfalva község gyűjtőívén 16-42 K. Kadács község gyűjtőívén 33-10 K. Erked község előljárási részétől 5 K. Összesen 1384-96 K. Ezen összegben bentfoglaltatik Betsfalva község 5 véka kukorica, Tarcsafalva község 4 1/2 véka kukorica, Székelyszentmihály község 5 véka kukorica, Kobátfalva község 5 véka kukorica, Kadács község 12 1/2 véka kukorica pénzbeli értéke, melyek nyilvános árverésen lettek eladva. Ezen kívül Firtosmartonos község lakossága küldött közvetlen a nagykezei előljárási részétől 14 véka kukoricát és 2 véka búzát. — *Kiadás:* A termények értékesítéséből

és a készpénzben begyűlt összesen 1384 kor. 96 fill. adományból Nagykeze község tüzérvőpártlakosai az állami egyenes adóalap, a családtagok száma és a szövetkezők nagyvárosának arányában részültek az összegben. 1911. év november 18-án: 300 K. decemberben: 100 K. 1912. január 17-én: 758-38 K. március 25-én: 226-58 K. összesen 1374 kor. 96 fill. osztatott ki.

Háziipar kiállítása. A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamra az érdekelték tudomására hozza, hogy Miskolcon április 3—26-ig háziipar és amatőr iparművészeti, valamint kézimunka kiállítás lesz. A kiállításon való részvétel bejelentkezni 3 korona bejelentési díj fizetendő, melyek ellenében minden kiállító díjazat nélkül kapja a katalógust, a kiállítás hivatalos lapját és a megnyitót ünnepére egy 2 korona értékű belépő jegyet. A rendezés költségét a kiállítás költségén gondoskodik a beküldött tárgyak elhelyezéséről, őrzéséről, tűz, törés és lopás elleni biztosításáról és visszazállításáról. Helyijában a tárgyak beküldésekor meterenként 2 korona fizetendő. Szóbeli vagy levéltől kérdéseközlésekre bárkinek készséggel ad felvilágosítást a kiállítás iroda: Miskolc, Szechenyi-u 35 sz. I. emelet.

Dr. Borosnyay Pál ügyvédi irodáját f. hó 10-én Székelyudvarhelyen Árpád-utca 4. szám alatt megnyitja.

Napfogyatkozás 17-ikén. A napfogyatkozás központjának vonala Dél-Amerika északi részén kezdődik és Venczuélián, az Atlanti óceánban északnyugati Spanyolországban, Német és Franciaország északi részén át egészen Oroszországig fog terjedni. Nálunk április 17-ikén 11 és 12 óra között következik be a napfogyatkozás. Dél felé Afrika és Arábia északi részéig is látható lesz.

Városi legeltetési rendtartás. A felsőbb helyen jövébányási záradékkal ellátott városi legeltetési rendtartás főbb intézkedései a következők: 1. A legeltetés költségeit azok hordozzák, kik a legelőt akár közvetlenül, akár jogaik bevétele útján használják. 2. E czéleből a meddő csordába való kibajtáskor minden drb marha után előre megfizetendő a pásztorbér, a sózás, a kosárfordítás, az állatorvosi szemledij és a legeltetési idény lejártával fizeti a kibajtó meg az időközben felmerült költségek reá eső részét. 3. A ki jogát bíró adja, fizet a kibajtáskor ha belbirtokosnak adta bére minden jog után 4 kor, nem külbirtokosnak 8 koronát és ha idegen közúti nem birtokosnak 12 koronát. 4. A szombatfalvi városrész lakói idegen közúti birtokosoknak tekintetnek, a helygimnázium 35397. IV/a—1898. sz. rendelete alapján. 5. A tejlő csordába csak a legeltetésre jogosított bel és külbirtokosok hajthatnak tejlő tehenet vagy kecskét, fizetik a rendes legeltetési díjat a kibajtáskor és fizetik az utólagosan felmerült költségek reájuk eső részét.

A kivándorlás új iránya. Ausztráliának az utolsó években tapasztalt hatalmas gazdasági fellendülése természetesen magával hozta, hogy az Ausztráliába való kivándorlás ezen idő alatt soha nem tapasztalt méreteket öltött. Angolszéki híradások közlik, hogy ez a kontinensről Ausztráliába irányuló kivándorlás immár oly lendületet vett, hogy a hajóutak között már nem képesek kielégíteni a keresletet. Nem lehet tagadni, hogy a nagy mértékű kivándorlás Ausztráliának egyes kormányai is hathatatosan előmozdítják, még pedig oly módon, hogy az oda bevándorló utasok szállítási költségeinek egy részét az egyes államok magukra vállalták. Ujabbán az ausztráliai államok megállapodást létesítettek egyes angol hajótársaságokkal arról a czéleből, hogy a rendes hajójáratokon kívül a legközelebbi három hónapon belül további, közbeeső járatokat indítsanak. Az Ausztráliába való kivándorlás mértékét legjobban igazolja az az adat, hogy az elmúlt 1911. év folyamán csak Ausztráliából nyolcvanezer személy keresett ott új hazát, holott még két évvel ezelőtt ez a szám alig haladta meg a huszonegyezret.

A Kőkeresztúri híd építése. A kőkeresztúri híd újraépítésére az államépítészeti hivatal a versenytárgyalást kiützte. A vonatkozó hirdetmény így szól: A kereskedelemügyi miniszter 1912. évi március hó 15-én 8899. I. C. sz. a. kelt rendeletével a bélyegsávos—caikgyimesi állami közut Székelyudvarhely város területén levő Kőkeresztúrtól átvonuló 36—37 km. szakaszán levő 92. sz. 80 m. nyílású Vargapatak hídja felszerkezetének végleges jelleggel való újjáépítését engedélyezték, az említett híd a) alapítványi általánosságú munkáinak b) vasfelszerkezetének biz-

tosítása czéljából május hó 3-án d. e. 10 órakor Székelyudvarhelyi államépítészeti hivatal helyiségében zárt ajánlati verennyertárgyalás fog tartatni. Az alapítványi és a vasfelszerkezet munkákra csak külön-külön tehető ajánlatok. Ezenkívül a hídfelszerkezetnek vasbeton szerkezettel való létesítésére is tehető ajánlatok. Az alapítványi és kapcsolatos munkákra vonatkozó műszaki művelet, általános és részletes föltételek az ajánlati minta, nemkülönbön a vasbeton szerkezetre érvényes különleges föltételek az alulírott m. kir. államépítészeti hivatalnál a hivatalos órákban megtekinthetők; ugyanott az alapítványi ajánlati költségvetés megszerzhető.

Magyar Figyelő. A magyar értelmiség eleven és magas színvonalú folyóirata, a Magyar Figyelő, melynek élén Tisza István gróf és Herczeg Ferencz nevével találkozunk, mint szerkesztőkkel, mostani számában érdekes tanulmányt közöl Barabási Kun József tollából Bismarkról és az általános választói jogról. A magvas studiumon kívül Adorján Andor nagy figyelmet érdemlő cikket ír „Utasok Magyarországon a XIX. században” czimmel, Alexander Bernát pedig nagy készültséggel tanuskodó, eleven tollal megírt tanulmányában a szinpadon szereplő gonoszok foglalkozik. Szemere György művészi szépségében gazdag elbeszélése, „A méhek menyasszonya”, amelyet az illusztráció szerző a Petőfi-Társaságban olvasott fel, továbbá Palágyi Menyhért kritikái tanulmánya Oswald predikációiról és a Följegyzések gazdag rovata egészíti ki a lap gazdag és változatos tartalmát. Előfizetési ára negydedre 6 korona. Kiadóhivatal Budapest, VI., Andrássy-ut 10.

A székelyudvarhelyi piac. Buza 25 K, kétszere 21-08 K; Rozs 21 K, Árpa 19-70 K; Zab 17-05 K, Tengeri 16-14 K. métermázsánként. Örlemenyek: buzaliszt 0-47 K, rozsliszt 0-34 K, tengerliszt 0-18 K, buzakorpa 0-13 K, kilónként. Főzelék és zöldségfélék: burgonya 0-08 K, torma 0-18 K. kilogrammonként. Szárnyasok: kacska 2-40 K, liba (sovány) 4 K, pulyka 6 K. darabonként. Húsneműk: marhabú 1-60 K, borjúhús 1-68 K, juhús 1-20 K, sertéshús 1-84 K, szopós malacz 7 K, bárány 7 K. darabonként.

Felakasztotta magát. Az Orbán Balázscs 110. sz. alatt lakott Péter Sándor sertéspásztor, feleségével s gyermekeivel. Nagypénteken a 65 éves embert erősen utólte a szomorú hangulat, s hogy ezen könnyítsen nem kevesebb mint tizenhárom deczi szeszt ivott meg. A sok alkohol azonban nemhogy segített volna bánatán, de olyan mértékben megfektette kedélyét, hogy pénteken éjjel a kertjében lévő szigorú kis szilvásfára felakasztotta magát. Reggel halva találták meg.

Színházi hét.

Ime, a második hétről kellene beszámolni a sorokban, ám minden kedvét elveszi ettől az embernek az a műpártolás, melyben a színházaknak e héten is része volt. Mindössze két este került elhatározni, amikorra a közönség többé-kevésbé begyűlt, de tulajdonképpen ez sem segített azon a bajok, hogy Székelyudvarhelyen a színházi direktorának tönkre kell mennie. Ilyen körülmények közt természetesen még szép dolog, hogy legalább *Szentgyörgyi* István két vendégjátékát elvitt nem kellett a mi műpártolásunkat szegénykeznie. *Szentgyörgyi* István *A vén bakancsosban* és *A csigányban* lépett fel és mindkét szerepében lebilincselte a közönséget. A veterán színész rendelkezés mindenesetre minden eszközzel és ezeket tökéletes bizottsággal, káprázatos ügyességgel használja. Minden, a mit csinált a szinpadon, a hogy beszélt, a hogyan mozgott végtelenül természetesenek, a lélekből önként következőnek tetszett, a hatás éppen ezért frappans volt. *Szentgyörgyi* István elősorangú művész, akinek a kezében mind két szerep minden hatása teljes erővel érvényesült, úgy hogy felgyújtotta a szívetek, a mi nehezen hevülő közönségünk lelkesen ünnepelte a művészt. *A csigányban* kiváló segítő erőt nyert *Desséri* Emmában, ki erőteljes drámai képséggel játszotta Rózsit. — Egyébiránt e hetet szombaton a *Bosznakánnyavár*-l kezdődtek meg. Vasárnap megismételték *A kis grófot*. Hétfőn, kedden volt *Szentgyörgyi* Istvánnak a vendégjátéka, míg szerdán a *Leányvásár* került bemutatásra. *Lucy* Fábiana Linka, Bessy *Szigethy* Irén játszott, a míg az előbbi énekműveivel tetszett, addig *Szigethy* pompás eleven játékával, ügyes tánczával váltott ki hatást. Igen jó volt *Ac*s (Harrison); *Németh* mint gróf hozott derűltséget a nézőtérre; *Fritz* *Náador*

Zsiga játszott a sok kedvességgel. Csütörtökön Henry Bataille színműve, a *Szerelm gyermeke*, került bemutatásra. Bataille darab műsorán — és űres ház. Es is csak itt minálunk történik meg. A szerelm gyermekében Bataille rendkívül helyzetekből rendkívül drámai hatást akar kihozni. s így mi boldog nyárszolgálok, akiknek szerelmi élete a csendes családi boldogságból kiüresítést talál, nem ismerjük azt a világot, melyet a darabban bemutatnak. Az élet, a levegő, a szerető, az apa, a gyermek itt és ott, azoknak nevelése, egymáshoz való viszonya ismeretlenek előttünk, s így a hatás sem az volt, melyet vártunk. Verő Iulus a szerető ezenvedéseit és kitérőit erőteljesen játszott a így esett abba hibába, hogy a könnyedség, amikor arra szüksége volt, biányozott. A titkár antipatikus szerepét a legrokonszenvesebb színészre, Margittayra bízták, kinek játéka most is nivós volt. Bonyi József Mauricet játszott a művészi eszközökkel. Kedves volt Rósahegyi Ilona Rontotta az illuziót a berendezés hiánya; nem szabad megengedni, hogy a három felvonáson keresztül, mely három más helyiséget mutat be, mindig ugyanazon fal és butor maradjon a színpadon; a Shakespearei színpadok ideje rég lejárt. — Húsvét vasárnapján délután *As ösböös, este A bolond*, hétfőn délután *Leányvásár* megy, mig este közreműködnek a Daleglet hangversenyén.

GAZDAKÖRÖK.

Tanfolyamok Gödöllőn. Az egész világon páratlanul álló gödöllői állami méhészeti gazdaságban a folyó évben 18—18 napra terjedő méhészeti tanfolyamot fog tartatni. Az első május hó 2—11, a második május hó 22-től június 8-ig, a harmadik június 2—29 és a negyedik júli. 3—20-ig fog tartatni. Minden egyes tanfolyamra 20—25 hallgató vétetik fel. Kérvények 1 koronás bélyeggel a tanfolyam megkezdése előtt 1 hóval nyújthatók be a földmívelésügyi miniszteriumhoz.

Tanulmányut. A farkaslaki Gazdakör a tagok élénk részvételével m. hó 24—25-ikén a gazdaköri elnök vezetésével és a székelyföldi miniszteri kirándulást rendezett. Erre vonatkozólag a következő sorokat vettük: A kirándulók megtekintették Medgyesen a polgárok és földmívelők által fenntartott földmivessiskolát, annak földmivelését és földmívelő eszközeit, állattenyésztését, a tavaszi takarmányozását és tavaszi vetését, valamint rétváltozásait, miért is az összes kirándulók köszönetüket ez uton tolmácsolják a földmivessiskola tevékeny vezetőjének *Herbert Péter* igazgatónak. Megtekintették Nagykecskőzön a szász kigazdátársak gazdálkodását, takarékoságát és tisztaságát, megállapították, hogy sehol nincsen rossz föld, csak miveln kell. A kirándulók tapasztalataik szerint a nagykecskőzi szász gazdátársaknál szorgalmasabb, barátságosabb, jőzanabb, erkölcsösebb és munkásabb nép nem lakhatja a földet, miért is ajánljuk minden udvarhelymegyei Gazdakörnek és kigazdának a medgyesi földmivessiskola és a nagykecskőzi szász gazdátársak gazdálkodásának megtekintését, annyival is inkább, mert csak itt lehet igazán földmivelést és állattenyésztést látni. Haladnunk kell a földmiveléssel és az állattenyésztéssel, mert csakis mi gazdálkodók, mondhatjuk el igazán a költő szavaival, hogy e földön ekvilt számunkra nincsen hely. Az iparos, a napszámos ha nem emelkedik a napszámberé, nem megy jól az ipara, kivándorol, de a földmives gazda ragaszkodik az őseitől reá maradt és véréjéssel fenntartott földhöz, bizván Isten áldásában és a jobb jövő reményében. *Gasda*.

Cserébaromfi kiosztás. A folyó év őszén a földmívelésügyi kormány nemes fajbaromfiakat fog cserébe kiosztani, hogy a kistestű magyar baromfifajtákat feljavitse. Kiosztatnak orpingtonok, plimutok, pekingi gácsérek, emdeni gunarak és broom pulykák. Becseréléskor kakasért és gácsérért 1—1, gunárért 2 és pulykáért 3 koronát kell fizetni. Folyamodni lehet a gazd. felügyelőség után.

A Gazdasági Egylet egy éve.

— Az Egyesület közgyűlése. —

Üdvarhelyvármegyei Gazdasági egyesület f. hó 3-án tartotta a tagok élénk részvétel mellett tavaszi közgyűlését. Az elnök akadályoztatása miatt az ülésen *Sebesi János* alelnök elnököl, ki a együtt-zökönyv hitelesítésére tett intézkedés után felkérte *Hlatky Miklós* titkár jelentése megtételére.

Hlatky Miklós: Tisztelt Közgyűlés! Egy év leforgása után ismét összegyűltünk, hogy beszéljünk az elmúlt év munkájáról, a munka eredményeiről. Jól eső érzéssel konstátálhatjuk, hogy egyesületünk élete élénk volt, egy válaszmányi, mint közgyűléseink látogatottak voltak a tagok nagy érdeklődést tanusítottak a felmerült gazdasági kérdések iránt.

— A nehézségek. —

A tisztelt Közgyűlés tagjai előtt nem ismeretlenek azon gazdasági küzdelmek, melyeket a testvérek nevezett, de a valóságban mostohának mutatkozó társország, társadalmával, törvényhozáásával kell ugyiszólván minden oly kérdésben megvívunk, a mely kérdés gazdasági megerősítésünket volna hivatalva szolgálni. A legdázabb ellenségeskedésben álló osztrák pártok, mint egy ember állanak talpra mihelyt alkalom kínálkozik arra, hogy akár politikai, akár gazdasági téren ártalmunkra lehessenek, a mely körülménynek csak az erősebb, hogy mi hasonló kézséget velük szemben nem tudunk tanusítani, nemzeti-égeink nagyrésben, pártjaink, társadalmunk is inkább az egymás elleni harcra készek, mint az osztrák támadások visszaverésére; így esik aztán, hogy egyrészt tökeszegységünk, másrészt a hatalom után való törtételünk miatt, a legtöbb kérdésben az előrehaladás helyett hátraaszorítottunk, hogy csalóka jelszavakért feláldozzuk az élet valóságait. Elég reá mutatnom azon harcokra, melyeket az önálló vámterület, az önálló bank, majd a készízetések felvétele, az annabergi csatlakozás ügyében, mezőgazdasági és állattenyésztési vámvédelem ügyében kellett vívunk, mely harcokban, sajnos, lépésről lépésre visszaasorítottunk; osztrák ipari érdekekért egyszer a román, majd a szerb, a montenegrói, legújában a bulgár kereskedelmi szerződésükben egymás után adatkak fel azon vívmányok, melyeket állattenyésztésünk és mezőgazdaságunk érdekében már egyszer kicsikartak a velünk közösségben élő osztrák állam törvényhozáseitól.

Sajnos, hogy ellenségeink hü szövetségesekre találunk e kérdésekben merkantilis körökben, kik osztályérdekeik dédelgetése közben megfedkeznek arról, hogy Magyarország mezőgazdasági állam, hogy ma még, ipari kivételünk hiányában, a valódi értéktermelő nálunk csak a mezőgazda, a ki ha terményeinek értékesítésekor az extensivebben, tehát olcsóbban termelő keleti vagy tengerentúli államok behozatálával kénytelen küzdeni, s terményeit nem tudja haszonnal értékesíteni, akkor a kereskedő, az iparos sem boldogulhat, mert áruát, készítményeit a megéltetés nehézségeivel küzdő mezőgazdák közt értékesíteni nem tudja, ha csak kartellbe nem tömörül, hogy kényszerhelyzetbe juttatott vevőivel irreális árrakkal fizettesse még ipari, kereskedelmi áruát, mely kartellek nép-pusztító hatásait léptenyomon érezzük, mert kartellről kapjuk a vasat, a szenet, a cukrot, a petrolumot, a sört stb., csak éppen a mezőgazda az, a ki nem tud kartellbe lépni, ki a kartellen kívül eléggé futjogtat a munkáské hiánya, melynek hiányát vármegyénk birtokosai is nyögi, mert a nagy terhek elől nemcsak a napszámos osztály, a kigazda is könnyebb megélhetés reményében a városokba siet, ott az elégedetlen felforgató elemek számát szaporítja, miközben a közép birtokos is munkás kéz hiányában nem előre halad, de hátra felé szorul.

Hiába hangoztatjuk a töbtermelést akkor, mikor ennek lehetősége egyrészt tökeszegységünk, másrészt helytelen birtokpolitikák miatt ki van zárva. Mert hát lehet-e többet termelni ott, hol a mezőgazda hiteltel csak uszora-kamatok fizetése mellett elégíthetvén ki, a legzűlké-geobb befektetésekről le kell mondania, lehet-e többet termelni a gazdának akkor, midőn a hibás tagosítási törvény egy csapára utját állotta, vármegyénkben legalább, a tagosításnak vajjon a népre reá kényszerített harmas, pláne kettős forgó betartása mellett le lehet-e vinni a gazdaságba a tudomány vívmányainak csak az elemeit is, és az elemek nélkül lehet-e többet termelni. Jelszavak irányítják nemcsak politikai, de gazdasági életünket is, mely jelszavak a nagyon gyorsan változó vezető emberek személyével gyorsan változnak; egy-egy új jelszónak a felhangzása tapsokat vált ki a gondolkodni nem igen szerető sokaságban, de a helyzetet ez nem jobbitja, sőt

rosszabbá teszi, mert a folytonosan cserélődő jelszavak megvalósulására irányuló kiséreltek közben az idő mulik, az idő pedig pénzt jelent nemcsak az egyesek, de a népek életében is.

— A múlt év eredménye. —

De abba hagyva az általánosságban való panaszkodást, konstátálhatjuk, hogy az elmúlt év gazdaságunkra kielégítő volt. Az 1911 ik év állatállománya vármegyénknek mintegy 12 millió K-val nagyobb értékű volt, mint az előző évben, a szorosabb értelemben vett mezőgazdaság terén haladásunk laasubb, átlagtermésünk alacsony, akkor pedig hiába magas a gabonaár, ha nincs mit értékesítenünk. Erdély 15 vármegyéje között buza termésünk 524 q. átlagával a 13-ik helyre, az árpa 697 q. átlagával a 10 ik, a rozsával 471 q. a 11-ik, a tőröküzüával 768 q. a 15-ik helyre szorultunk, zabtermésünk átlaga 698 q. is csak a 8-ik helyet juttatja részünkre a sorban. Hogy a szász vármegyék az első helyen állanak e tekintetben, az nem a véletlen játéka, hanem is annak tulajdonítható, hogy földjük jobb, hanem annak, hogy ott magasabb fokon áll a mezőgazdasági szakképzettség, több munkát, több vorejtéket és szakértelmet fektetnek a föld megmivelésébe; a több munka és szakértelmel mivelt, a több vorejtékköl öntözött föld inkább fizet, mint az, a melyet nagy részben most is az ókorban használt vetésforgókkal mivelnék. A legfőbb ideje volna annak, hogy népünk mezőgazdasági szakismereteinek intenzívebb fejlesztésére vármegyénk területén egy első- vagy középfoku mezőgazdasági szakiskola létesíttessék; ennek hatása alatt reményelhető volna oly gazdátársadalom kialakulása, mely pl. a tagosításban nem a nép veszedelmét látná, de az első lépésnek tekintené azt a haladást. Indítványozom, hogy ez irányban a magas kormány nál lépések tétessenek.

— Kényszer tagosítás. —

A tagosítás kérdéseivel kapcsolatban meg kell említenem azon körülményt, hogy az új tagosítási törvény életbeléptetése óta a tagosítás teljesen szűnetelt, ez idő óta egyetlen egy községben sem kérték annak a megindítását; ezt sokan a törvény hiányának, szigorubb intézkedéseinek tudják be. Én ezen felfogást nem osztom, annak tulajdonítom, hogy azon községekben, ahol középirtokos lakik, a tagosítás már lejárt, a szorosan vett földmives nép semmiféle törvény mellett sem fogja azt kérni, mert abban érdekeinek veszélyeztetését látja. Szomorú jelenség képen kell felemlítenem azon sajnos körülményt, hogy még azok között is, kiknek hivatása volna a nép ezen balítelét ellen küzdeni, akadnak egyesek, kik, alig hiszem, hogy meggyőződésből — ily kevés értelmet alig tételezhetni fel tanult emberrel — de népszerű állúrók által sarkalva izgatnak a tagosítás ellen, még oly községekben is, melyekben ezt rég be nem hozni büns mualasztás volt a nép érdekei ellen, még oly községekben is, a melyekben ezt még kényszer útján is keresztül vinni indokolt volna. Meggyőződéssem, hogy e téren tovább egy lépéssel sem haladhatunk addig, mig a kényszertagosítás intézménye nem létesítik legalább az oly községekben, melyek viszonyai ezt nem csak indokolták teszik, de parancsolóan követelik. Nagy kár, hogy törvényhozasunkat még mindig oly kérdések foglalalkoztatják, melyek megoldása előtt békés alkotásra nincs kiút.

— Kérészet és gyümölcshézel. —

Elszomorító az az állapot, a melyben kérészetek és gyümölcshézek terményeinek nagy részét falusi asszonyaink hordják a vásárról haza; a helyett, hogy ök látnák el a várost, versenyfogyasztókként lépnek fel az iparos és értelmi pályán működökkel szemben, ezek megélhetését drágítják; a helyett, hogy pénzt vinnék haza ily nemü mezőgazdasági terményeikért, pénzt adnak ki a harmadik országból hozának jövő bolgároknak, kik itt ugyan horribilis bérösszegeket fizetnek a termőföldért, de szép pénzt is visznek magukkal ósz végén hazájukba. Ez állapot orvoslásáról kellene gondoskodni, talán a szász községek példájára, a községi veteményes kertek létesítésével.

Mikor az állami csemetekertek létesítéséről volt szó, egyesületünk megette a szükséges lépéseket az irányban, hogy ily csemetekert vármegyénkben is létesíttessék. Lépéseinknek meg is volt az eredménye: a csemetekert Székelyudvarhely határában létesíttetett, nagy előnyére gyümölcshézelünk fejlesztésének. Hangok hallatszanak, melyek szerint a gyümölcshézelésből kifogyunk. E törekvés ellen egy emberként kell sikra szállanunk, mert ha a csemetekert mivelési irány egyikünk-másikunk izlését nem is elégítette ki teljesen, az intézmény mégis csak kulturintézmény volt, abból kifogni pedig vesztés, melynek megakadályozására törekedni köteleességünk.

— Az Egyesület működése. —

Ezután jelentésében az egyesület működését részleteiben ismerteti. Így az egyesület 1911-ben 2 köz és 11 választmányi ülést tartott, melyeken 16., illetve 139. jvi szám alatt hoztak az egyesületet, egyeseket, a vármegyét, illetve az egész ország mezőgazdaságát és állattenyésztését érdekelő szigorú határozatokat.

Feliratokkal járult a nagymélt. m. kir. földmívelésügyi minisztériumhoz, illetve erdélyrészi kirendeltségéhez, kiállítási jutalomdíjakért, sertes bevásárlásra vonatkozó segélyért, az állami csemete kertekben nevelt gyümölcsfák ügyében, a gazdasági gépek munkában való bemutatásával és határbejárásával kapcsolatos nyári gazdasági előadások segélyezése, az 1912. évi téli gazdasági előadások és házi ipari tanfolyamok ügyében, kedvezményes áru kincstári korpa adományozásáért, szakképzett kertmunkásoknak az erdélyrészi kirendeltség mellé való alkalmazása, a szűgulya 1911-ik évi költségvetési hiánya tárgyában; a pénzügyminiszterhez az örökösödési illeték és a bankszabaddal kapcsolatosan a mezőgazdasági hitel tárgyában. A földmívelésügyi Minisztérium megköszönésére véleményt mondott több kisgazda birtokosnak a nyomósan gondolkodás kötelekéből való kiengedése, a vármegye felhívására Székelyudvarhely város helypézt díjazása, a mezőgazdasági termények hamisítása, Csekefalván a köztenyésztet hiányának megváltóztatása, Székelykereszten engedélyezendő 5-ik, illetve 6-ik vásár engedélyezése, több község legelő rendtartása ügyében; egyéb hatóságokhoz megkeresést intézett nemes baromfitörzsek vásárlása, kiselezett kincstári tenyészkanccák, műtrágya stb. ügyében. Tájékoztatta hivatalos lapja útján a gazdaközösséget több országos és helyi érdeklő gazdasági kérdésben. Majd így folytatja:

— Ezzel kapcsolatosan indítványozom, hogy Elekes György alapítványa, Fodor István, a vargási gazdákör, a bardoczi, k.-keményfalvi, kádási, lókodi, h.-keményfalvi, máréfalvi, székelydalyai gazdakörök, mint a melyek tagsági díjat minden felszólítás ellenére évek óta nem fizettek, illetve nem is működnek, az egyesület kötelekéből töröltesse.

Az első székelybaromfi tenyésztő egyesület közgyűlése azon kéressel fordult hozzánk, hogy a gazdasági egyesület vegye föl önálló szakosztályként, ügyeit intézze, vagyonát kölcsönalapként kezelje a gazdasági egyesület. A választmány a felvételt ajánlja.

— A befejezés. —

Ime, tisztelt Közgyűlés, ezek azok, a miket az elmúlt év életéről beszámolhatok. Hogy működésünk köre nagyobb területre nem terjeszthető ki, nem rajtunk, szegénységünkön mulott, szerencse, hogy azt a munkát, melyet mi anyagi erőnk elégtelensége miatt nem végezhetünk el, elvégezte helyettünk a nagyméltóságú m. kir. földmívelésügyi Minisztérium erdélyrészi kirendeltsége, melynek nemcsak helyi megbízottja, Székelyhidyi Viktor ur, tanúsít értéket törekvéseink előmozdítása iránt, de dr. Koós Mihály min. osztálytanácsos urban, a kirendeltség ügyeinek központi irányítóijában is oly vezetővel bírnak, a ki teljes magaslátán áll hivataának, a ki minden életrel való gondolatot, mely a kismemberek javát van hivatva szolgálni, készségesen tesz magáévá, s iparkodik befolyásával az állam anyagi erejének felhasználásával azt meg is valószínűsíteni, a miben azon körülmény, hogy földmívelésügyünk jelenlegi vezetője is, gróf Serényi Béla miniszter ur is osztja azon nézetet, hogy az állam alapja az erős és gazdag földmívelő nép, és ennek megerősítésére tárczája keretében áldoz annyit, a mennyit az állam egyéb szükségletei mellett csak áldozhat. Indítványozom, hogy Onagyméltóságának, valamint dr. Koós Mihály urnak ugy Székelyhidyi Viktor megbízott urnak jegyzőkönyvileg mondjunk köszönetet egyesületünk, illetve népünk boldogulására irányuló munkálkodásukért, valamint azon vármegyei jegyző urnak, kik a tagdíjak beszédésében segédkeztek. (Élvezés.)

Upron Ákos szólott első sorban a titkári jelentéshez. Hangsúlyozta, hogy a mezőgazdasági és állattenyésztési termékek jelenlegi, a gazdaságot is kielégítő ára az előző kormány alatt inaugurált mezőgazdasági vámvédelem hatása alatt alakult ki, a gazdaságszadalom kötelezősége öröködni a felett, hogy e vámvédelem a jövő szerződéséskörökben is fenntartandó. Maga is vallja, hogy intenzívebb mezőgazdasági tagosítatlan birtok mellett lehetetlenség, s hogy a tagosítási törvény módosítása szükséges, szükséges egy mezőgazdasági iskolának is a létesítése a vármegyében. A legnagyobb elismeréssel adózik az állam

szociális irányú tevékenységének, de sajnálatos látja, hogy ellenesége érzületű nemzetiségeink, melyek a magyar államot még annyira sem respektálják, hogy hivatalos nyelvét elsajátítani törekedjenek, állami támogatásban részesítettnek oly czébből, hogy a magyar elemet ősi birtokából kisajátítsák, sajnálatos látja, hogy nagy bankjaink annyira kozmopoliták, hogy osztalék politikájuk mellett megfelekednek a magyarság, a magyar állam érdekeiről, visszeszámitolási hitelekkel támogatják azon nemzetiségi bankok működését, melyek programm szerűen törekednek a magyar föld elhódítására. A megyei gyümölcsfaiskola fentartását szükségesnek látja, szükségesnek látná, hogy a gyümölcs jobb értékesíthetése czéljából a kirendeltség az almabor készítésére a termelőket reá nevelné gyümölcsajtoló adományozásával. Hozzájárul a titkári jelentésben foglalt indítványokhoz, s a titkárnak buzgó és eredményes működéséért jegyzőkönyvi köszönet szavazását indítványozza.

Székelyhidyi Viktor gazdasági felügyelő a tordai földmivósiskola történetét ismertetve, indítványozza, hogy ily iskola létesítését ne csak egyszerű felirattal szolgálja az egyesület, de küldjön ki egy bizottságot, a mely a dolgot részletesen tanulmányozza és a közvéleményt irányítja, hogy a létesítésnek bizonyos anyagi eszközei is kijelöltesse.

Ezek után ugy a titkári, mint a felolvasott számvizsgálói jelentés a bennük foglalt indítványokkal elfogadtattak, s a közgyűlés az elnökség éltetésével véget ért.

*Csak azoknak a
cigarettaizóknak
a kik egészségükre való tekintetből
nem szíjnálnak naponta 1-2 fillérről
többet kiadni:*

Clubspecialité

120 lap 20 fillér
70 " 12 "
Adósz. (100) hivoly 70 "

*Orvosi tanácsra a hüvelyek
és lapocskák bronch- és szinnyomás
valamint zsinorok: igényvezetelt
Ambróztól vannak, de minden
lapocskában és hüvelyben benne
van viznyomással a végjegy
és a gyáros aláírása. Modiano.*

Főraktár: Sterba Ödön m. kir. dohány nagyáruházában, Székelyudvarhelyen.

Szerkesztői üzenetek.

I-ök J-os B-t. Közönnel vettünk és a folytatást kérjük. Üdvözet.

O. H. az igazi élet már maga boldogság. Persze nem minden élet, hanem csak a komoly, tartalmas élet, melynek lelket a munka, a kötelesség képezi. És ha az ember ott áll az országot az élén a vaskalpacsal zuzza a követet hajnalhasadástól az alkony lassultáig, egyhang, keserves életében akkor is benne van a boldogság: maga az élet.

L. M. Nem.

D. J. Szerencsésen megérkezett. Politikai menekültek tekintjük és — nem adjuk ki.

Felolvas szerkesztő: BECEK ALADÁR.

Kiadja: a Becsek D. Fia könyvnyomda.

Műmalom Iisztygártmányainak eladására keresünk egy e szakmában jártas és Udvarhelyvármegyébe bevezetett

ügynököket

Ajánlatok benyújtandók e lap kladó-hivatalához „Komoly Ajánlat” jel-ige alatt.

Verseny tárgyalási hirdetmény.

Petek község birtokossági tanácsa a közbirtokosság által építendő körjegyzői lak és iroda helyiség építési munkáitainak biztosítására nyílt ajánlati versenytárgyalást hirdet. Felhivatnak a munkálatokat elnyerni óhajtok, hogy Petek község házáánál 1912. évi **április hó 9-ikén** d. e. 10 órakor tartandó árlejtésen jelenjenek meg. Zárt ajánlatok is tekintetbe vétetnek.

Előírányszott összeg 9317 K. 22 fillér.

Az árlejtő a munkabér összegének 5%-át a birtokosság pénztárába letenni köteles.

Részletes feltételek, tervek a peteki körjegyzői irodában bármikor megtekinthetők.

Peteken, 1912. márczius 25.

Birtó S. József,
birt. elnök.

Uri és katonai szabó üzlet

A n. é. közönség szives tudomására van szerencsém hozni, hogy

Kossuth-utca 48. sz. alatt egyenruha és polgári szabó üzletet

nyitottam. Elvállalok mindennemű eszakmába tartozó ruhák és egyenruhák, u. m.: a cs. és kir. és a m. kir. tisztis és allisztis, a csendőrségi, vasuti és postai egyenruhák pontos előállítást.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását, mint eleddig is, kifogástalan ruhák szállításával szándékom kiérdemelni, miért is szives pártfogást kérek. Kiváló tisztelettel

Hancz Sándor
polgári és egyenruha szabó.

Szám: 2263—1112. k. i.

Pályázati hirdetmény.

Székelyudvarhely városi községi óvodánál megüresedett vezérővónói állásra, valamint ezen állás betöltése esetén megüresedő óvónói állásra pályázatot hirdetek.

Pályázati kérések 1912. évi április hó 20-ig bezárólag adandók be alólirott felügyelő bizottsági elnökhöz.

Vezérővónó javadalmazása: évi fizetése 1200 K, lakbér 300 K. és 115 K. 10 fill. fűtési illetmény.

Az óvónó javadalmazása:

Évi fizetés 1000 K, lakbér 200 K, fűtési átalány 109 K 12 fillér.

Irt határidőn túl beérkező folyamodványok tekintetbe vétetni nem fognak.

Székelyudvarhely, 1912. április hó 3-án.

Gotthárd János,

polgármester, felügy. bizottsági elnök.

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióának bizonyult háziasszer, mely már sok év óta legjobb bedörzölésnek bizonyult küszvényről, szúzáál és meghúléseknél.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegygyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozban van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.— és üvegcsészében minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

D. E. Richter gyógyszerár az „Arany oroszlánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5. no.

Csak háromszor kikötött szálú Xolloid

Wolframlámpa ad tiszta fehér fényt. Eg sokáig és fogyaszt kevés áramot.

Xizárólagosan

25, 32, 40, 50, 60 és 100 gyertyafényben

Márk Testvéreknél Székelyudvarhelyt

Tartós, izléses és olcsó butor

Székely és Réti

butorgyárában Marosvásárhely Széchenyi-tér 47.

Szolid munka és jutányos árak, az okai annak, hogy vevőink köre napról-napra növekszik. Teljes menyasszonyi keletények. Gyönyörű ebédli, háló, szalon és uzorazoba berendezések rendkívül jutányos árban. Angol bőrbutorok. Hiteles egyéneknek részletesítésre is. Vidéken személyesen mutatjuk be gazdag mintagyűteményünket.

Első varrógépraktár!

Dus választéku s a legkiválóbb készítményű korcsolyák, revolverek, vadászfegyverek, rodlik elsőgyártmányu szakmába vágó jól berendezett vas-kereskedésünkben jutányos árak mellett beszerezhetők. RÖSLER és GÁBOR vaskereskedése Székelyudvarhelyt. Fiókküzet: Székelykeresztur.

Szám: 263-912.

Versenyárgyalási hirdetés.

Udvarhelymegye törvényhatósága által engedélyezett Felsőboldogfalva községében építendő jegyzői lak munkálatainak biztosítására a képviselőtestület zárt ajánlati versenyárgyalást hirdet, felhivatnak a munkálatokat elnyerni óhajtok, hogy ajánlatukat szabályszerűen lepecsételt borítékban Felsőboldogfalva község előjáróságához 1912. évi április hó 20-án d. e. 10 óráig nyujtsák be.

Előírányzott összeg 17270 kor. 74 fillér. Az ajánlatához a munkabér összegének 5%-át kitevő bántapénz csatolandó óvadékképes értékpapirokban.

A versenyárgyalás az ajánlatok felbontásával a fent nevezett község házánál 1912. évi április 20. d. e. 11 órakor fog megtartatni, mikor ajánlattevők vagy meghatalmazottjuk jelen lehetnek.

Az ajánlatnál az 1907. évi III. t.-cz., illetve a 83000-1907 sz. B. M. rendelet intézkedései betartandók.

Részletes feltételek, tervek és a költségvetés a körjegyzői hivatalban a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Felsőboldogfalva, 1912. április hó 3-án.

Bedő Sándor, körjegyző. Biró Sándor, közs. biro.

Cs. és kir. udvari szállítók

Legolcsóbb BUTOR bevásárlási forrás!

Erdély legnagyobb butorgyára Mestitz Mihály és Fiai

Marosvásárhely, Széchenyi-tér 41. sz. Kolozsvárt, Unió utca 7. sz.

Csakis kitűnő árukat hoz forgalomba s azokért a legmesszebb menő jótállást vállalja. Hiteles egyéneknek árfelemlés nélkül részletre.

Menyasszonyi keletények nagy választékban. Fűrészgyárunkban minden épületfa, deszka, léc, zaidél és elsőrendű tölgy-faparkett olcsón kapható. Vidéken meghívásra benmutatjuk gazdag mintagyűteményünket.

Eladó háztetkek.

A Fürdő-utczában, Tábor-utczában a Solymosi és Bálint-utczák folytatásában háztetkek részletfizetésre ölenként 3-8 koronáig eladók. Értekezhetni: Simó Mátvásnál Bethlen-u. 31. sz.

CELL FRIGYES ÉS FIAI

bortermelők, bornyagykereskedők MEDGYES.

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi

erdélyi hegyi borokban!

hordókban és palaczkokban.

Kitűnő saját termésű vörös borok.

Hallotta-e már?

Egész világ beszél róla, hogy az eredeti

Pfaff varrógépek

utólérhetetlen minőségű, könnyű, zajtalan varrása és harisnya-foltozára egyformán alkalmasak. Egyedürueltés és főraktár.

Egyben felhivom a n. é. közönség b. figyelmét jól berendezett Vas-, szerszám- és konyhafelszerelési üzletemre, melyekből nagy raktárt tartok és a legolcsóbb napi árban számítom. - Szives pártfogást kér mély tisztelettel!

ENGLER JÓZSEF

Ha „FORHIN”-nal permetez:

Gyártjuk az eddig úr. Aschenbrandt szabadalmát képezett Rézkénport és Bordói port is.

- I - SZÖT kevesebb a gond,
- II - SZÖT kevesebb a munka,
- III - SZÖT kevesebb a munkabér!

mert a FORHIN a sokszorta megjavított bordói keverék kész állapotban. Nagyon erősen tapad a nedves levélre is! Bármily harmatnál permetezhet vele. Semmi üledéke nincs! Számtalan elismerő nyilatkozat!

Kérjen ingyen és bérmentve leírást a „FORHIN”-gyártól, Budapest, VI., Váci-utca 92.

a huszadik század varrógépe.

Csakis cégünk üzleteiben vagy azok ügynökei utján vásároljunk

Singer Co. varrógép részv.-társ.

Segesvár, Major-utca 22. sz.

Egy a fehéreműtömő-höz való utasítást tartalmazó füzet bárbeh ingyen kiadatik.

310-912. kj.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a Csekefalva község tulajdonát képező s a szentábrahádi határ „Észak” nevű erdejében levő 30 drb. tölgyfa f. évi április hó 21-én d. e. 9 óra-kor a helyszínen tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek el fog adatni.

Árverési feltételek a szentábrahádi körjegyzőnél megtekinthetők. **Marossy, körjegyző.**

Fizessen elő a Vasárnapi Ujságra!

A VASÁRNAPI UJSÁG

a legrégebb, legkedveltebb illusztrált hetilap.

ÖTVENNYOLCOZADIK ÉVFOLYAM

Szerkeszti HOITSY PÁL.

Előfizetési ára: egész évre 20 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.

Mutatványszám ingyen.

Előfizetéseket elfogad

a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatala

(FRANKLIN-TÁRSULAT)

Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

Sirköveket,
lépcsőköveket, itatóvállukat
műmárványból és műkövek-
ből a legutányosabb árban,
legszebb kivitelben felelősség mellett készí
IMRE MÁRTON kőfaragó-
mester
Székelyudvarhely, Kossuth-utca 52. sz.
A mélyen t. közönség szíve megrendelését kéri

NYERSOLAJ SZIVÓGÁZ DIESEL BENZIN MOTOROK és LOKOMOBILOK
Gyors szállítás.
Kedvező fizetési feltételek.
Messzemenő jótállás.
DREZDAI MOTORGYÁR RÉSZV. TÁRS.
Németország legnagyobb, legrégebbi motorgyára.
VEZÉRKÉPVISELET:
GELLÉRT IGNÁC és TSA
BUDAPEST, V., KOHÁRY-UTCA 5. SZ.
(ALKÖTMÁNY UTCA SARK.) 10-18

Első férfidivat áruház
Szenkovits János Utóda
Legújabb választék speciális készítményű fehéreműtömők, első rangú gyárakból, kabátok, nyakkendő, sporttökkek, utabőröndök és táskák, remekel. Sport és divatcikk, kábitott aruk, pénz-tárcsák, sötétbőrök és a férfi divat szakmába vágó cikkek.
Divatos székelyi férfidivat
mérték után, kész felöltök tévesztről, gummi esőköpenyek legújanyosabb árban
Első férfidivat áruház
Szenkovits János Utóda
Székelyudvarhelyt.

Kőbányai sör!!
A legjobb hírnevű **DRÉKER-téle**, „**Korona**” és „**Dupla márciusi sör**”
Első Magyar Rézvény Sörfőzde, „**Udvári**” és „**Góllát Maláta sör**”
kizárólagos főraktár Udvarehelymegyében
Rösler és Gábor cégnél
Székelyudvarhelyt és Székelykeresztúron.
Vidéki és helybeli megrendelések hordók és naponta frissen töltött palackokban pontosan lesznek eszközölve.

Gondoskodjunk a jövőnkéről!

A legjobb mód magát és hozzátartozóit a szűkösgben védeni, belépni tagnak az
„Eszéki kölcsönös segélyző szövetekzet”
magyarországi igazgatóságánál Temesváron, Hunyadi-utca 4. sz. I. emelet.
Igazgatói bizottság magának mindenké 21-80 éves korig csak egy 1 K-ás havi tagdíj és belépési járulék mellett már egy évi tagdíj után elhalasztásig 300 K-t, három évi tagdíj után belépési járulékig 600 K havi tagdíj, 30 évi tagdíj után 100 K övjárulékot; utóbbi esetben az övjárulékot 10/10 az elhalasztás után a 200 K tagdíj az övjárulékhoz kértetik. 1400 K befizetés után minden további övjárulék kötelezettség nélkül bizottság magának havi 2000 K-át.
Fizetési kötelezettség esetében havi tagdíj után nem vezetnek el a már befizetett járulékok, hanem kisebb összegre marad a tag bizottság. Az összegre 100-80 évig nincs övjárulék, de a bizottság már 0 hónap után érvénybe lép.
Csekély havi díj és járulék mellett bárki bizottság tagjává válhat, ha azok a 21 éves korig még nem haladták. 2400 K hozományt ill a leány 3 évi tagdíj után átváságra jut, minden további belépés megenged és a leány férjhezmenetele után - ha pedig hajdan maradt 24 éves korában - megie kap 2000 K segélyt. Ha 3 évi tagdíj után a leány meghal, a 2000 K övjárulékát utólagos bí. Az övjárulék folyósítását alapbiztosítási jog körtöknek. Juggyó 15-2 részjegy le (4000 K).
Örökös visgátat nem kívánunk.
A szövetkezet mindenkin a legujobb biztonságot nyújtja: a maig jegyzett részjegyek 15.000.000 K-t tesznek ki 218.000 K övjárulék-alappal. Tájékoztatóval és nyomatványokkal bárkinek díjmentesen szolgálunk.
Fügynökök, utazók és községi ügynökök folyton találnak alkalmazást.

Üveg, porcelán és lámpaárak
nagyban és kicsinyben.
Mindenfajta metszett, csiszolt, préselt és fuvott üvegárak. Porcelán ebédli, teás, kávé készletek. Faience, kődényárak fehér és színes virágokkal, asztali és függőlámpák legelőnyösebben beszerezhetők
Márk Testvérek
vegye skereskedésében (Deák tér 14. sz.)
Mindenfajta villamos égőtesteket raktáron tartunk. Mai áraink: Fémzálas égők 25 32, 40, 50 gvertyafényű 1 drb 2 K. 50 f. - Szénszálas égők 5 10, 16, 25, 32 1 drb 70 fillér.

Megnyilt már Megnyilt már
Székelyudvarhelyt Kossuth-u. 25. sz. alatt
HIRSCH RUDOLF
uj férfi- és női divatáruháza.
Nagyválaszték: mindennemű férfi, női és leányka kész ruhák és tavaszi női kabátok, női köztűmök, pongyolák és különféle blouzokban. Mindennemű angol- és amerikai cipőkben. Állandó raktár mindeféle női és férfi divatcikkben.

130 saját fűkraktár
a bel- és külföldön

**Elsőrangú
elegáns
és jutányos a
Turul-Cipő**

Turul cipőgyár és szűvelésszakság Temesvár

A monarchia legnagyobb cipőgyára

Felkeltés: Székelyudvarhely

Kossuth Eajos-utca.

Árjegyzék ingyen és bérmentve
Heti gyártás 18000 pár

Butorraktár!

A mélyen tisztelt közönség! Figyel-
mébe ajánlom, hogy mielőtt butor-
szükségletét beszerezné, ne mulassza el dusan berendezett

butorraktáram

megtekinteni, hol nagyválaszték van a legegyszerűbbtől a leg-
modernebb kivitelig. Tömör gőzölt hálósobák honi és külföldi
fanemekből. Paliszauder ebédlők Rajz szerinti elkészítések bár-
mily kényes megrendelést, kárpitós árut és angol bőrgarnitúrát.
A nagyközönség rendelkezésére állók saját eszteregályos, aszta-
los és kárpitós műhelyeimmel, az utóbbi megfelelő szakember
vezetése alatt. Minden e szakba vágó árunk állandóan kaphatók.
Minden darab árúért a legmesszebbmenő garanciát vállalom,
tehát senki be nem csapódhatik. Szíves pártfogást kor tisztelettel

Balázs Károly, Székelyudvarhelyen. ■
eszteregályos, butorraktáros

Kovács- és kocsigyártó-műhely megnyitása.

A n. ó. közönség b. tudomására hozzuk, hogy
márczius 1-én 20 év óta fenálló Petőfi-ú. 16. sz.
kovács és kocsigyártó üzletemet
kibővítve

njra megnyitottuk. Elvállalunk e szakmához tar-
tozó gazdasági és épület munkát; használt kocsi-
kat becserelíünk és kijavítjuk; megrendelésre a
legmodernebb kivitelű hintókat vagy kocsikat
jutányos árban, gyorsan és pontosan szállítunk.

A nagyrészt közönség szíves pártfogását kérve, vagyunk kiváló tisztelettel
Albert Péter és társa Hajdó András.

Éladó ház.

A Kossuth utcában levő
STEMMER-féle vendéglő
mely áll egy emeletes épü-
letből, egy vendéglő helyiségből, nagy beszálló ud-
varral és a Nagyküüllőig benyúló gyümölcsös kert-
tel, melynek a területe 830 öltizta telekkönyvi és
tehermentes birtok, szabadkézből sürgősen eladó.
Özv. Kapocza Bálintné.

Gondoskodjatok jövőtökről!

A legjobb alkalom, hogy mindenki magát és hozzá-
tartozóit megvédi a nyomortól, feltétlenül szükséges, hogy
belépjen a „Bios” temesvári kölcsönös segélyező szövetséget
tagjai sorába.

A „Bios” tagjainak már 1 korona havi tagsági díjért,
2 korona halálebenkénti járulékaért egy éves tagság után
tagjainak halál esetén 2000 koronát és három évi tagság
után, munkaképtelenség esetén, életbesszign 50 korona havi
segélyt nyújt, mely esetben megszűnik minden további
fizetés. 30 évi tagság után vagy 2000 korona kielégítést,
vagy pedig 600 korona évi járadékot, amíg él.

Csekély havi járadék ellenében bárki biztosíthat
leányának 2000 korona hozományt és fiának 2000 korona
önállósítási segélyt. Ha esetleg a gyermek gondozója el-
halálozna, három évi tagság után megszűnik minden további
fizetés és úgy a leány, mint a fiú 15 éves korig 30 korona
havi segélyben részesül, mind ennek dacára egy a leány,
vagy a fiú, önállósítása, vagy férjhez menés esetén 2000 korona
segélyben részesül.

Minden tagnak jogában áll 10 üzletre, vagy 20000
K. halálebenkénti segély, illetve 280 kor. havi járadékot biztosítani.
Az intézet minden tekintetben tagjainak a legnagyobb
biztonságát nyújtja, amennyiben jegyzett üzletrészei a 20
millió koronát meghaladja. Azonkívül 200 ezer korona
letétbe helyezett biztosítéki alappal rendelkezik.

Alapszabályok, ismertetők és bővebb felvilágosi-
tásnál díjtalanul szolgál helyi képviselőnk: **Karda Dénes**
korenkedő, Székelyudvarhelyen, Kossuth-utca, 61. sz. n.,
ahol beiratkozni is lehet, vagy kívánatra a brassói főképví-
selőség Körház utca 66. szám alatti emeleti irodájában.

Tisztelettel: **BODOR SÁNDOR** Brassó.
a „Bios” kölcsönös segélyező szövetséget főképviseleje.
„Bios” kölcsönös segélyező szövetséget nem azonos
az eszéki kölcsönös segélyező szövetségettel.

Nagybecskereki Tyhim takarók, függönyök, szőnyegek raktára

Mielőtt férfi vagy női divatcikket vásárolna, tekintse meg

BARCSAY KÁROLY divatüzletét Sz.-udvarhelyt,

Hol mindenkorí idényre állandó újdonságot talál elismert olcsó szabott
árakban. Hazai, angol és francia női és férfi szövetek; delinek, batisztok stb.,
selyem-, csipke-, delin-, batiszt-, kreton-bluzok 150 K-tól 20 K-ig. Gyermek
köntöskék, kötények. Selyem paplanok 20 K-tól. Matraczok, ággyarnitúrák,
függönyök. Férfi ingek, alsó nadrágok, gallérok, kézelők, nyakkendő újdonsá-
gok minden idényre. Keztyűk, harisnyák, zsebkeudók stb.

DISZTEMETKÉZÉSI INTÉZTEMET
szükség esetén elismert szolid, olcsó árak mellett kérem figyelembe venni. Érez,
tűlgya-, fenyő- és bevont koporsók. Sirkoszoru, szemföldel nagy raktára.

1000 vég Ó-budai különlegességű vászon, 1 vég 23 mtr. 20 K. helyett
13 K. Paplan és alsólepedő vászon egy száljba 150 kor.-tól métere.

Férfikalanok és port
cikkék, utazó táskák
és bőröndök raktára.

Női- és leánykalanok
a legújabb francia
modell szerint.

Alkalmi és nászajándékok!

Porcellán, üveg, köedény és lámpák

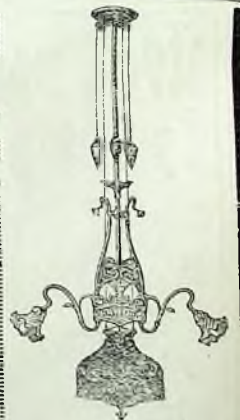
gyári raktára nagyban és kicsinyben.

Mindenemü üvegáru, metszett, csiszolt, préselt és fuvott kivitelben
Porcellán árukban: étkező készletek, teás, fehér- és fekete-
kávék, hideg főlvágott, halas- és mosdóservisek és minden e szakba
vágó cikkek. Üvegezés, képeretezés, tükrök legolcsóbb beszerzési forrása

DRAGONÁN-czégnél

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca I. szám.

Villamos égők (izzószálak) jelenbeni árak: mindennemü fémzálas Wolffram-
lámpák 25, 32, 40 és 50 darabonként 2 korona 50 fillér.
Széneszálas égők 5, 10, 16, 25 és 32 darabonként 70 fillér

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságu PORTLAND CEMENTET ajánl olcsó áron a
PORTLAND GEMENT-GYÁR BRASSÓ
(Kugler és Társai.)

Itt helyben kapható: Rösler és Gábor czégnél.